

Sreda, 1. jun 2005.
Svedok Obrad Stevanović
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs (Nice).

TUŽILAC NAJS: Iako se nadam da će pitanje dokaznih predmeta da se rešava na samom kraju, možda bih samo hteo da podsetim da postoje potencijalni kandidati za uvođenje a to su video snimak demonstracija iz 1991. godine, zatim reakcije policije, zatim video snimak sahrane Badže, ova mapa, označena mapa, a to je ona sa zida u Kuli, da je to sve šta smo do sada koristili.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, gospodine Najs.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanoviću, danas bih hteo da se osvrnem na neka pitanja u vezi sa Hrvatskom, zatim da pređemo na Bosnu i Hercegovinu, a onda da se vratimo na Kosovo. Može li svedok da dobije ...

OPTUŽENI MILOŠEVIJ: Gospodine Robinson (Robinson).

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Najs je juče na početku unakrsnog ispitivanja ...

SUDIJA ROBINSON: Ne dobijamo prevod. Da li je mikrofonski uključen?

prevodioci: Da li sada čujete?

SUDIJA ROBINSON: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Uključen je. Svetlo gori. Gospodine Robinson, gospodin Najs je juče na početku unakrsnog ispitivanja se pozvao na neki dokument sa sastanka Saveta za usaglašavanje državnih stavova. Pomenuo je da je bio predsednik Čosić i tako dalje. Ja sam zamolio da dobijem taj dokument i vi ste rekli da treba da ga dobijem. Međutim ja ga još nisam dobio.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, biću veoma razočaran ako to nije učinjeno, čak više nego razočaran.

TUŽILAC NAJS: Pa nadam se da nećete da budete budući da smo mi preplavljeni dokumentima u vezi sa ovim svedokom, a ako sam ja jednostavno prevideo da proverim da li je taj dokument dostavljen, a koji jeste uveden u dokazni spis, onda preuzimam potpunu odgovornost za to. Mi ćemo to da učinimo ako već nije učinjeno. U svakom slučaju, dodatno ispitivanje neće da počne pre sutrašnjeg dana, jer ću ja celu današnju sednicu unakrsno da ispitujem.

SUDIJA ROBINSON: Da, ali molim vas da osigurate da se to optuženom dostavi što je pre moguće.

TUŽILAC NAJS: Da, ali, evo, da bismo podsetili optuženog, radi se o jednom od zapisnika sa sastanka Saveta za usklađivanje, a mi nismo dobili pun transkript tog dokumenta.

SUDIJA ROBINSON: Pa siguran sam da će gospođa Diklić (Diklich) koja je veoma pouzdana, obezbediti taj dokument.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanoviću, sad bih vas zamolio da pogledate ovaj dokument. Radi se o dokaznom Predmetu 607, tabulator 13. Molim da se na grafoskop stavi engleska verzija. To je dokument od 1. oktobra 1991. godine. Tu stoji da je "poverljivo". Uputio ga je pukovnika Stefan Mitrevski, a upućen je Saveznom sekretarijatu za narodnu odbranu. Molim vas da pogledate treći paragraf od kraja ovog dokumenta. Ponavljam, dokument je uveden u dokazni spis i taj paragraf se odnos na akcije u Hrvatskoj. Molim poslužitelja da okrene drugu stranu i to da se vidi donji deo druge strane: "Među članovima JNA koji su locirani na tom području, šire se glasine da Arkan jedino ide u akciju, nakon što jedinice JNA očiste to područje, a onda on na tom području čini zločine. Oni misle da Arkan to radi uz punu podršku SDB Srbije." Dakle, ovo je pritužba iz oktobra 1991. godine da Arkan uz podršku SDB čini zločine. Da li je Arkan delovao nekažnjeno od strane Srbije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nikakva saznanja o ovome šta piše u ovom pasusu nemam. Podsetiću vas, ja sam tokom 1990. godine i 1991. godine boravio na Kosovu i bavio se problemima Kosova. Dakle prvi put vidim informaciju i prvi put čujem za sadržaj koji proizlazi iz ovog pasusa koji ste pročitali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 1991. godine, a tokom tog perioda, vi ste bili na Kosovu, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Najveći deo 1990. i 1991. godine bio sam na Kosovu. Ne mogu sasvim sigurno da kažem u kom periodu, ali svakako više od pola godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što je Arkan bio ubijen, pričalo se da se radi o kriminalcu, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Postojale su takve informacije i takvi podaci, a ja ih lično nisam imao po službenoj dužnosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da podsetimo sudije, ovo je jedan kadar, snimaka sa Badžine sahrane iz 1997. godine i njega vidimo iza optuženog i Lilića, a koji je s naše desne strane. Dakle tamo je s leve strane Arkan. Sve do njegovog ubistva, vaše policijske snage nisu pokušale ništa da učine u vezi sa njegovom zločinima koje je on počinio, da se istraže ti zločini, da se uhapsi i da se na bilo koji način kontroliše. Da li je to tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam o kojim zločinima pričate. Dakle verujem da u Srbiji, odnosno policija Srbije nije imala konkretna saznanja o bilo kojem zločinu te jedinice. Uostalom, prema svim saznanjima koje ja imam, on je bio u sastavu vojske Republike Srpske Krajine, a ja lično imam neposredna saznanja o tome tek iz 1995. godine, kada sam sa Posebnim jedinicama policije boravio u Vukovaru i okolnim mestima. Pre toga nemam nikakav kontakt sa Arkanom, niti imam neposredna saznanja o bilo čemu šta on radi i na koji način deluje, sem neka saznanja iz sredstava javnog informisanja.

SUDIJA KVON: Gospodine Najs, da li je Arkan na slici?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite Lilića iza optuženog, a s njegove leve strane ... Radi se o čoveku s brkovima, imao je tada brkove, a između njih dvojice vidi se Arkanova glava. Gospodine Stevanoviću, vas ne vidimo na ovoj fotografiji, ali pretpostavljam da ste vi jedan od ovih ljudi tu koji imaju kapu na glavi, šapku, bilo policijsku ili vojnu?

prevodioci: Ne možemo da čujemo svedoka. Molimo mikrofona za svedoka.

SUDIJA ROBINSON: Molim da se mikrofona uključi svedoku. Molim vas, generale, ponovite odgovor, budući da oba mikrofona nisu bila uključena.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle ja sam, kao što ste juče videli, zaista održao posmrtni govor na ovoj komemoraciji. Učestvovao sam u ovoj povorci i sećam se da je tu bio Arkan.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I možemo da vidimo da je Arkanu bilo dozvoljeno da tako blizu stoji, blizu optuženog i blizu Lilića.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa koliko se ja sećam, to nije bilo blizu. Moguće da je ovde reč o optičkoj varci. On je po dubini, a ne vidi se ko je između gospodina Lilića i ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, idemo dalje. Đeletovci, naftno polje, se nalaze južno od Vukovara, na istoku Hrvatske, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam razumeo taj pojam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Đeletovci.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu da se setim. Nije mi poznat taj pojam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zar nije početkom devedesetih novac iz Đeletovaca, naftnog polja, korišćen kako bi se koristio tokom rata i takođe u vezi sa ostvarivanjem profita za njih i kako bi se na taj način finansirale borbe? Zar se ne sećate toga?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ništa o tome ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ili se radi o tome da već znate na šta ciljate, gospodine Stevanoviću i jednostavno ne želite da se setite?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno ne znam ništa. Nepoznat mi je taj pojam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi smo pre neki dan razgovarali o "Škorpionima". Da li je moguće da je jedna od njihovih prvobitnih funkcija, dakle govorim o "Škorpionima", da, u stvari, drže stražu na Đeletovcima, kako bi omogućili određenim ljudima da imaju korist, profit od svega toga?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Za “Škorpione” sam rekao šta znam. Dakle, prosto znam da su postojali kao grupa. Ne znam u čijem sastavu su bili, ali o vezi “Škorpiona” i Đeletovaca ne znam ništa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Pogledajmo jedan drugi dokument, dokazni predmet 466, tabulator 12. Molim da se da kopija optuženom. Datum je 8. januar 1992. godine. To je sa područja Baranje, Slavonije i Zapadnog Srema. Imamo dva različita datuma. Jedan je pisan rukom, drugi je otkucan i ovaj dokument je od Badže, od Radovana Stojčića i tu se daje potvrda da je čovek po imenu Miljković bio dobrovoljac u jedinici u Slavoniji, Baranji i Zapadnim Sremu i to od decembra 1991. godine. Dakle vaš šef, Badža, je delovao u Hrvatskoj. Kako to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam juče rekao da mi je poznato da je Stojčić, kao pojedinac, boravio u Baranji i Istočnom Sremu. Mislim pre u Istočnom Sremu, kada sam ja boravio na Kosovu. U to vreme on meni nije bio šef. A ne znam osnov i model na koji je način on tamo boravio: da li kao obični dobrovoljac ili je boravio po zahtevu nekog organa Republike Srpske Krajine. Dakle, ne znam kako je bio tamo ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... dokument nisam nikada video. Mogu samo da kažem da ovo nije njegov potpis.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je bio pomoćnik ministra. Jedan jedini pomoćnik ministra.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam siguran. U to vreme mislim da nije bio pomoćnik ministra. Mislim da je bio pomoćnik ministra kada se otuda vratio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, a koji je onda bio njegov posao? Na kojoj funkciji je bio pre nego što se vratio?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Koliko ja znam, on je bio radnik Uprave policije u to vreme, a tačno njegovo radno mesto ja stvarno ne mogu da se setim ovog trenutka. Mislim da je reč o nekim samostalnim poslovima u okviru Uprave policije u tadašnjem periodu. To je period ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A zašto to mislite, osim ako pokušavate da odbranite očiglednu stvar da je on radio za Državnu bezbednost i da je tokom rata radio i delovao u Hrvatskoj? Zašto kažete da je dobrovoljno nešto radio? Odakle vam uopšte sad to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ništa ne želim, gospodine tužioče, da odbranim. Pričam samo ono šta znam. Dakle ponavljam, možda više puta, bavio sam se te dve godine sasvim drugim poslom i uopšte nisam bio u Beogradu. Bio sam u Prištini (Prishtine). Imao sam konkretan posao. Ovo šta vam pričam znam više iz sredstava informisanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Dakle, to je vaš odgovor. Pogledajmo sad jedan drugi dokument. Moguće da će to da bude novi dokazni predmet, ukoliko se predoči i usvoji. Zar nije tačno da je Badža, u stvari, bio na čelu Specijalne antiterorističke jedinice MUP-a i to 1991. godine? Setite se. Vretite se unazad.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Bio je komandant Specijalne antiterorističke jedinice, ali, ponovo, mislim da je u Baranji, odnosno u Slavoniji boravio nakon što je prestao biti komandant, nakon što je Živko Trajković postao komandant. Naravno, to sa velikom verovatnoćom tvrdim. Nisam sasvim i 100 posto siguran, ali vrlo je izvesno da je tako kako kažem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovaj dokument je datiran na 30. jun 1994. godine i mislim da je to dokument generala Vasiljevića. Izgleda da potiče od majora Đure Čelića i dokument treba da bude upućen na razna mesta. Hteo bih samo da vam skrenem pažnju na jedan deo tog dokumenta. Radi se o drugoj strani engleske verzije, drugoj od četiri strane, a u originalu ovog dokumenta naći ćete taj deo, gospo-

dine Stevanoviću na drugoj strani. Negde na trećini druge strane. Tu vidimo da stoji sledeće, dakle: "Vojska Republike Srpske Krajine i Vojska Jugoslavije, odnosno njihovi predstavnici održali su tri sastanka sa Fikretom Abdićem u Velikoj Kladaši i to sa ciljem da se pripremi ofanziva i to od strane AP ZB snaga, kako bi ponovo osvojile teritoriju i oslobodile nove teritorije koje završavaju na području Cazina. Tokom ovih sastanaka Abdić je prihvatio predlog odluke da ofanziva počne u 3.00" i rekao je da je 21. juna imao sastanak sa predsednikom Srbije kome je takođe prisustvovao Mikelić, Čeleketić, Mladić, Perišić i Stanišić. I Abdić je rekao da je Milošević naredio Abdiću da Abdić mora da pobjedi. Da li vam je poznato da je Abdić bio u vezi s ovim optuženim i da je imao njegovu podršku?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ništa mi nije poznato. Dakle, uglavnom me pitate o pitanjima koja mi skoro nimalo nisu poznata. Ovaj dokument takođe prvi put vidim i prvi put čujem za ovaj sastanak i za sve ovo šta ste ovde citirali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Da li prepoznajete format ovog dokumenta?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Povlačim ovaj dokument. Pogledaćemo sledeći dokument. Imam samo nekoliko dokumenata u vezi sa Hrvatskom. Radi se o novom dokazu. Zaplenjen je 2004. godine, juna meseca i to u državnoj arhivi u Zagrebu.

SUDIJA BONOMI: Ovaj poslednji dokument, da li je to dokaz koji je usvojen?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne. S obzirom na poslednji odgovor svedoka, ja neću da insistiram da se usvoji u dokazni spis. Ovaj dokument koji sada vidimo jeste dokument od 22. jula 1994. godine, Republika Srpska Krajina. Radi se o operativnom izveštaju, kao što može da se vidi na prvoj strani. Molim poslužitelja da to stavi na grafoskop. Dakle vidimo da se tu govori o situaciji u Zapadnoj Bosni.

Mene interesuje poslednja strana. Dakle, ovo je dostavljeno predsedniku Republike Srbije i drugima, a takođe MUP-u Republike Srbije, Jovici Stanišiću. Da li je to tačno da su izveštaji o napretku u Autonomnoj Oblasti Zapadna Bosna bili slati MUP-u i ovom optuženom?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prvi put čujem za to. Nikada za to nisam čuo. Nikada ovaj dokument nisam video, a, naravno, vidim na kraju da stoji da je dostavljeno MUP-u Srbije, odnosno Jovici Stanišiću, što bi značilo Resoru državne bezbednosti. Ali, naravno, ništa o tome više ne znam. I podsetiću vas, ja u Republici Srpskoj Krajini sam 1995. godine od avgusta meseca, do januara 1996. godine i u vezi sa tim događajima imam saznanja. U vezi sa ovim prethodnim skoro da nemam nikakva saznanja, sem ono šta sam mogao da čujem iz jednog opšteg informisanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste bili zaduženi za specijalne jedinice i to početkom devedesetih, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne za specijalne, već samo za posebne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I vi ste bili policajac na visokom položaju u koga se imalo poverenja, budući da ste došli do čina glavnog inspektora. Zar nam zaista ne možete pomoći u vezi sa odnosom, dakle između onoga šta se dešavalo u Zapadnoj Bosni i Beograda, odnosno da je to tako kako je opisano u ovom dokumentu ili se jednostavno radi o tome da ne želite da nam pomognete?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno se ne radi o tome da ne želim da vam pomognem. Ja o ovim dokumentima samo mogu da imam jedno površno mišljenje, jer ni na koji način u to nisam bio uključen. Do 1990. godine, iako sam bio glavni inspektor, to je tačno, ja sam imao tačno određen okvir i delokrug svoga rada.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Povlačim ovaj dokument. Ako je to odgovor svedoka, neću dalje da insistiram. Molim da se sada pokaže još jedan dokument. Takođe se radi o novom dokumentu.

Ovo je dokument od 31. jula 1995. godine. Dakle sada se radi o periodu kada ste vi bili u Istočnoj Slavoniji, odnosno istočnoj Hrvatskoj. Tu stoji sledeće: "30. jula 1995. godine u 14.50 na liniji odbrane 101. odreda", onda stoji dalje, 1) neko iz SUP-a, dakle iz Sekretarijata unutrašnjih poslova 2) i 3) isto tako identifikovano, onda 4) stoji: Vujica Petrović, SUP Beograd, Stari Grad, onda Vladimir Garić, SUP Beograd, isto iz Starog Grada i ova informacija se upućuje MUP-u Republike Srbije i to u Beogradu. Na osnovu ovog dokumenta se vidi da su zaposleni ljudi iz SUP-a, odnosno MUP-a Srbije se borili u Hrvatskoj. Da ili ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: O ovom dokumentu već mogu da vam kažem nešto. Dakle, tačno je da je reč o pripadnicima Resora javne bezbednosti Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije i u vezi sa tim značajno je da vam kažem da je tačno postojao ovaj takozvani 101. odred. Reč je o policajcima MUP-a Republike Srbije koji su u ovom periodu, orijentaciono, izrazili želju da dobrovoljno odu u Republiku Srpsku Krajinu, jer su svi poreklom otuda, a pre izvesnog vremena su zaposleni u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije. Takva odluka je doneta da oni koji žele dobrovoljno odu u Republiku Srpsku Krajinu, a da ih Ministarstvo unutrašnjih poslova samo organizuje, dozvoli im da odu i da se nadalje prepotčine MUP-u Republike Srpske Krajine. Reč je verovatno o pripadnicima te jedinice, odnosno o tim pripadnicima koji su dobrovoljno iz MUP-a Republike Srbije otišli u Republiku Srpsku Krajinu i ovo je sasvim drugi deo priče u odnosu na sva prethodna dokumenta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vi kažete da se sećate da su ta dvojica zatražili da odu, zato što su oni iz tog kraja ili vi kažete sa se sećate samo te opšte politike koja se onda odnosila i na tu dvojicu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja se ne sećam nikoga od ove četvorice pojedinačno. Naravno, ne poznajem nikoga od njih, ali znam okolnosti i način na koji taj odred sa određenim brojem ljudi otišao u Knin.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A gde možemo da nađemo te dokumente o njihovom prepotčinjavanju ili potčinjavanju ovoj drugoj vojsci?
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Verovatno u arhivi MUP-a, Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske Krajine. Ovaj dokument, kao što se vidi, jeste akt Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske Krajine. Inače ne bi to ministarstvo obaveštavalo ministarstvo Srbije da su ovi ljudi ranjeni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Reći da su ti ljudi dobrovoljci i spomenuti mogućnost da je i Badža bio dobrovoljac bez ikakvog dokaza za to, nužno je da bi se Srbija distancirala od tih borbi, gospodine Stevanoviću i to je razlog zbog koga vi to govorite.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To nije razlog. Ja sam vam duže objašnjavao kada su na teritoriju Republike Srpske i Republike Srpske Krajine odlazile jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova i nisam se distancirao od bilo čega. Jasno sam rekao da su odlazile jedinice po odluci nadležnih rukovodilaca u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije. U ovom slučaju situacija je drugačija, jer je reč o svim ljudima koji su poreklom iz tih krajeva i koji su izrazili želju da u tom periodu odu tamo i tražili od Ministarstva unutrašnjih poslova da im to dozvoli i da im pomogne da tamo odu i da se uključe u Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske Krajine. U tome je razlika.

SUDIJA ROBINSON: Generale, koliko je policajaca otišlo kao dobrovoljci u RSK?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja ne mogu tačno da se setim, ali od 200 do 400, orijentaciono. Znači nekoliko stotina u sastavu ove jedinice koja je ovde naznačena. U ministarstvu Srbije su oni prosto organizovani, dobili su dozvolu, poneli su svoju opremu i naoružanje i tako im je udovoljeno da pomognu Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske Krajine, odakle inače svi do jednog potiču. Nijedan pripadnik u ovom sastavu nije bio izvan Republike Srpske Krajine.

SUDIJA ROBINSON: A dok su oni bili tamo, ko ih je plaćao? Ko je bio odgovoran za njihovo zaposlenje?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Oni su i dalje ostali zaposleni u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije. Može se reći da su bili na plaćenom odsustvu, što se tiče njihovog statusa u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

SUDIJA BONOMI: Da li je ovo šta ste vi sada rekli, da li se to isto odnosi i na Badžu?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa ja pretpostavljam da se isto odnosi i na Badžu, ali u vezi sa Badžom mi nisu poznate činjenice. Ali verujem da je situacija slična, s tim što on, naravno, ne potiče iz tih krajeva.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Znači vi kažete da nije bilo politike da se oni tamo dodele, odnosno pošalju, da takva politika nije postojala u Ministarstvu unutrašnjih poslova?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ovo upućivanje, gospodine predsedavajući, je inicirano od tih ljudi, od velikog broja tih ljudi koji su u tom vremenu smatrali da treba da im pomognu. Ministarstvo unutrašnjih poslova je prihvatilo takav zahtev i omogućilo im da odu pod ovim okolnostima koje sam objasnio, ali tamo nisam nikada bio, ja lično.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa ako su oni bili na neplaćenom odsustvu, koja je svrha da se u ovom dokumentu piše MUP-u Srbije da se MUP Srbije obavesti da su oni ranjeni? Zašto?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa to je sasvim normalno da se

obavesti MUP Srbije da su ranjeni ljudi koji su zapoljeni u Ministarstvu unutrašnjih poslova Srbije. Dakle ovde se ne podnosi izveštaj o borbenim dejstvima ili o rezultatima borbenih dejstava, ako su uopšte učestvovali u borbenim dejstvima. Ne podnosi se izveštaj MUP-u Srbije šta su oni radili tamo, već se prosto MUP Republike Srbije obaveštava o činjenici da su četiri čoveka ranjena, a zaposleni su u MUP-u Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imamo dokaze, konkretno dokazni predmet 549, tabulator 26 i iskaz jednog svedoka da je nakon Erdutskog sporazma 300 policajaca iz MUP-a Srbije trebalo da ostane koliko je moguće dugo u Sremu i Baranji na teritoriji Hrvatske i da ste vi bili na čelu te jedinice. Da li je to tačno? Da vam pomognem, svedok ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je tačno. Nema potrebe da mi pomažete. Naravno, ta potreba da se ostane duže bila je zahtevana od lokalnih policijskih organa u Republici Srpskoj Krajini, a nije bila inicirana iz Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, još jedan neoznačeni dokument. Recite nam, molim vas, ko je bio Branislav Vakić?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Branislava Vakića znam. On je bio narodni poslanik u Skupštini Republike Srbije. Iz Niša je. I, koliko znam, pripadao je Srpskoj radikalnoj stranci.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je bio vođa ili član paravojne grupe te stranke, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam tog čoveka sreo u Bajinoj Bašti i on mi je rekao da pripada odgovarajućoj jedinici Vojske Republike Srpske u rejonu Skelana.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste se borili zajedno sa njim?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nisam se borio zajedno sa njim. Sticajem okolnosti moje jedinice su se nalazile na istom prostoru gde se navodno nalazila njegova jedinica, ali ja nemam podatke

kolika je njegova jedinica i ko su bili njegovi ljudi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, molim vas, onda samo da komentarišete ovo. Na engleskom je jeziku. Prva strana, pri dnu strane, a u novinskom članku koji vi imate je to teže da se pročita. Samo trenutak da vidim mogu li da pronađem gde je to. To je na drugoj strani, gospodine Stevanoviću, u vašoj kopiji. Nije baš sasvim čitko. To se nalazi pri dnu stranice i ja ću vam pročitati šta je Vakić rekao kad su ga pitali o saradnji sa MUP-om Srbije, nakon što je opširno govorio o saradnji sa vojskom. On kaže sledeće: "Ima mnogo takve saradnje. U bitkama od Skelana do Srebrenice borili smo se zajedno sa Posebnim jedinicama MUP-a pod komandom Obrada Stevanovića, trećeg čoveka u MUP-u Srbije. Ja sam sa njim izvrsno sarađivao na ratištu kod Skelana. Njegova komanda je bila u Bajinoj Bašti, a ja bih onda iz Skelana dolazio da razgovaram s njim. Odlazio bih kod njega kad god bi mi nešto trebalo, a on bi izdavao naređenja o tome kuda da se ide. Od početka aprila, pa do 25. maja prošle godine borili smo se zajedno sa posebnim snagama MUP-a"

prevodioci: Napomena prevodioca: ovo je prevod engleskog prevođa, a ne citat iz originalnog članka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U članku dalje stoji: "Nešto kasnije MUP Srbije pozvao nas je da se pripremimo i ako bude potrebno, borimo zajedno sa njima. Mi smo odgovorili na poziv. Ja sam skupio ljude i otišli smo u centar za obuku na planini Tara u julu. U to vreme bio sam u kontaktu sa Frenkijem iz specijalnih snaga MUP-a. Čim sam sakupio dovoljan broj dobrovoljaca, on bi poslao službeni autobus MUP-a iz Beograda za Niš, a iz Niša bi moji dobrovoljci odlazili na Taru na obuku. U to vreme imao sam oko 400 ljudi iz Niša, Zaječara, Pirota i Kragujevca. Odatle su četnici i dobrovoljci zajedno sa posebnim snagama MUP-a trebali da idu prema Srebrenici ili Goraždu, ako poturice krenu sa većom ofanzivom". Vakić je to rekao u intervjuu kad je već, čini mi se, bio poslanik ili na nekom sličnom položaju. Kasnije ću to da vidim. Recite nam da li je to šta on kaže tačno?

Da, on je tada bio poslanik u Narodnoj skupštini.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Najkraće da kažem da je ovde reč o poluistinama. Dakle neke činjenice su tačne, a neke su potpuno netačne. I, naravno, sve ovo šta ste citirali zahteva jedno detaljnije objašnjenje, ako, naravno, to dozvolite. Drugo, mogu samo da se prisetim konteksta. Dakle, ovaj tekst, ja sam ga pročitao nekad davno i to mogu da kažem, on je napisan posle jednog političkog konflikta između, u tom periodu, Srpske radikalne stranke i Socijalističke partije Srbije i ovaj tekst je prepun emocija, u tom smislu da se stav Srpske radikalne stranke suprotstavi stavu Socijalističke partije Srbije i u vezi sa tim ima niz, niz netačnih argumenata. I, ako dozvolite, prešao bih na obrazloženje. Dakle tačno je da sam ja tog gospodina sreo možda dva, tri puta u mom štabu u Bajinoj Bašti. Nikada ga nisam zvao da kod mene dođe. Primio sam ga, jer je to tražio, da ga primim. Saopštio mi je da negde na nekim pozicijama između Srebrenice i Skelana, ima svoju jedinicu u sastavu Vojske Republike Srpske. Nije tražio od mene bilo kakvu saradnju ili učešće u bilo kakvim zajedničkim operacijama. Uostalom, tamo nije ni bilo borbenih operacija, što se policije tiče. U policijskim jedinicama u jednoj pretrazi terena je poginuo samo jedan policajac. Cela ta operacija trajala je 10 dana. Nakon 10 dana, poslednji policajac iz Srbije se povukao preko Drine u Republiku Srbiju, jer nije postojala potreba da tamo ostanemo, a ta njegova jedinica, za koju ne znam ni broj, ni položaj, ni ništa, koliko se sećam, ostala je u sastavu Republike Srpske. Dakle, da je bila pod našom komandom na bilo koji način, ona bi se pod našom komandom tamo i uputila i otuda i vratila. Dakle, oni su se nalazili tamo kada smo mi došli. Oni su tamo ostali, kada smo se mi otuda povukli. Sve ovo drugo oko obuke, oko izdavanja naređenja, oko toga, apsolutno nije tačno. Nijedan njegov čovek nikada nije bio u sastavu moje jedinice na obuci ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Razumem. Zaustavimo se onda na trenutak. Pročitali ste taj članak. Jeste li ga ikada tužili zbog toga što je to rekao? Vi kao jedna važna osoba, on takođe kao ugledan čovek, jeste

li ga ikada tužili zbog onoga šta je rekao u ovom članku?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da ga nisam tužio. Imao sam razloga mnoge da tužim. Imao sam razloga da tužim i osobu o kojoj smo pričali na privatnoj sednici, ali to nisam učinio. Ja sam profesionalac, policajac na visokoj dužnosti i bilo bi glupo da tužim svakoga ko nešto netačno o meni kaže.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, čovek broj 3 u MUP-u, kao što je i on rekao, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To apsolutno nije tačno da sam ja čovek broj 3 u to vreme bio. Bilo je bar 10 ljudi ispred mene tada, jer ja sam tada bio komandant PJP.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moje poslednje pitanje vezano za Hrvatsku, barem zasada. Juče smo gledali ovu kartu. To je karta koja je snimljena na zidu u Kuli tokom svečanosti. Gledali smo onda imena povezana sa raznim lokacijama koje su obeležene na karti. Vi ste imali vremena da preko noći da razmislite o tome. Recite nam, imate li bilo kakvog razloga da sumnjate da je MUP Srbije delovao na svim lokacijama u Hrvatskoj koje su označene na ovoj karti i ako mislite da imate takvih razloga, recite nam vašim rečima koje su od ovih lokacija netačne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja ću tačno da vam kažem gde je MUP delovao, a ovde čak i ne postoje sva ta mesta. Dakle ovde nedostaju mesta gde su pripadnici Posebnih jedinica policije bili. Dakle bili smo ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas lepo, nemamo mnogo vremena. Moje pitanje je: jesu li lokacije koje je ovde obeležio Frenki, prema vašem saznanju, tačne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja to ne znam. Ja ću sva moja saznanja ... Nisu dovoljna da vam odgovorim na to pitanje gde je Frenki bio ili gde su neki njegovi, kasnije, pripadnici boravili, to zaista ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Ako ne možete da budete od

pomoći, povlačim to pitanje i idemo dalje. Molim da se karta vrati. Pre nego što se okrenemo Bosni, a što neizbežno moramo da uradimo, da se pozabavimo jednom opštom temom. 1996. godine osporeni su rezultati lokalnih izbora. Iznete su tvrdnje da je optuženi namestio ishod lokalnih izbora i on je na kraju popustio i to posle višednevnih demonstracija. Molim da sada vidimo jedan snimak.

(Video snimak)

SVEDOK STEVANOVIĆ: Dobijam strani prevod pa mi se ...

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne zanima nas sad ovaj insert, nego ono šta dolazi posle. Imamo problem s ovim softverom. Ne možemo da odaberemo onako precizno inserte kao što bismo hteli. To je sve što sam želeo da vidimo. To je vaša policija u akciji protiv demonstranata koji su protestvovali protiv nameštenih izbora. Da li se sećate toga?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da se sećam. Juče sam nešto o tome pričao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I to je indikacija stepena nasilja kojim je vaša policija bila spremna da se posluži. Pitam vas ovo zbog sledećeg razloga: vi ste bili čovek od poverenja, gospodine Stevanoviću i to, ja vam kažem, iz sledećih razloga. Vama je poveren zadatak preuzimanja zgrade MUP-a u Beogradu, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Nije mi poveren, nego mi je dodeljen takav zadatak. To isto znači, verovatno, ali vi namerno upotrebljavate reč "poveren".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vama je povereno da budete na čelu policije kada je to bilo važno za optuženog, da zadrži vlast u svojim rukama 1996. i 1997. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Meni je poverena ta dužnost u

trenutku kada je procenjeno da je ja mogu najbolje obavljati. Želeo bih takođe da vas zamolim, ako je moguće, pre nego mi postavite pitanje imate tri ili četiri konstatacije koje su, po mom mišljenju, netačne, a onda nemam priliku da na njih reagujem. Dozvolite mi kad imate konstataciju, da i na takvu konstataciju dam svoje mišljenje, jer, u principu, ostanem nedorečen.

ADVOKAT KEJ: Mislim da je svedok dobro rekao. Mi smo jutros čuli mnogo komentara, a malo pitanja. Mislim da je svedok sasvim u pravu da ustane u svoju odbranu kad je reč o tome, kako bi Pretresno veće dobilo dobar iskaz.

SUDIJA ROBINSON: Da i Pretresno veće će to da uradi kada to bude pregledano. Gospodine Najs, morate da se uzdržite od ovakvih uvodnih komentara pre nego što postavite pitanje.

TUŽILAC NAJS: Ako sam to radio, uzdržaću se.

SUDIJA KVON: Gospodine Najs, da li je intervju sa Vakićem jedan od kandidata za uvrštenje u spis.

TUŽILAC NAJS: Da.

SUDIJA KVON: Ali još ga nismo dobili na uvrštenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, u pravu ste. Dobro da ste me podsetili na to. Pitanje na koje ste dali vaš poslednji odgovor, a na koje je gospodin Kej (Kay) izrazio prigovor je bilo: vama je poverena rukovodeća dužnost u vreme kada je bilo važno da optuženi zadrži vlast u svojim rukama. Jeste li razumeli to pitanje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Razumeo sam, ali ja na takav način ne razmišljam. Ja sam dužnost prihvatio kada mi je poverena, a onaj koji mi je poverio dužnost, vodio je računa, pretpostavljam, zbog čega to čini i zašto baš mene određuje na tu dužnost. Nisam to dovodio u bilo kakvu vezu sa predsednikom Srbije, sa predsed-

nikom Vlade, sa predsednikom Skupštine. Ni sa jednom od tih osoba nisam u ličnim odnosima, niti u prijateljskim odnosima. Ja sam isključivo profesionalac, rekao sam vam, od petnaeste godine nosim uniformu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Tako vi kažete. Hajde da se vratimo sa 1996. godine u 1995. godinu. Mislim da ste mi juče ili dan ranije, odgovarajući na pitanja, rekli da ste ispratili holandski bataljon iz Srebrenice. Recite nam ponovo, molim vas lepo, gde ste to tačno išli?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle nije tačno da sam ispratio holandski bataljon iz Srebrenice, već sam ga preuzeo na mostu između Bratunca i Ljubovije, a sreo sam se sa komandantom bataljona u hotelu u Bratuncu. Dakle, samo sam došao do Bratunca, a to je možda kilometar preko Drine u odnosu na mesto u Srbiji koje se zove Ljubovija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko vam je dao uputstva da odigrate ulogu koju ste odigrali i da ispratite holandski bataljon iz bivše Jugoslavije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naređenje da preuzmem mere obezbeđenja bataljona prilikom prolaska kroz Srbiju, dao mi je tadašnji načelnik resora i zamenik ministra, gospodin Stojčić.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A kog datuma ste ispratili holandski bataljon?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To ne mogu da se setim. Mislim da je bio juli ili avgust. Bilo je jako vruće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li nam dali datum kad sam vas ja poslednji put pitao o tome?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da nisam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Vratću se još na to. Već ste, odgovarajući na pitanja optuženog, rekli da vam je posao bio da nadgledate

date jedan deo granice između Bosne i Hercegovine ili Republike Srpske, kako biste vi to nazvali i Srbije, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko dugo ste nadgledali tu granicu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa posao nadgledanja ili kontrole granice i dubinsko obezbeđenje granice, je svakodnevni posao prigraničnih policijskih jedinica. Dakle on je kontinuiran i traje uvek, ali pojačane mere na granici su preduzete već od 1991. godine, a sasvim sigurno 1992. godine, a one se obuhvataju povećanim prisustvom policije u pograničnom području i pojačanom aktivnošću policije u pograničnom području.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko dugo ste vi bili tamo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam, kao što sam rekao, bio rukovodilac štaba u Bajinoj Bašti, a to je trajalo možda nekoliko meseci. Možda tri meseca orijentaciono. Nakon toga štab se preselio u Prijepolje i tamo su drugi ljudi bili ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kojih meseci?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je 1993. godina, od, možda, februara, mart, aprili, tako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A 1995. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prisustvo policijskih jedinica iz Srbije, kako sam objasnio, u sektoru između Višegrada i Bajine Bašte, između Rudog i Priboja, trajalo je do 1996. godine, do prihvata 800 boraca Armije BiH nakon srebreničke operacije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li vi bili tamo 1995. godine, nadgledajući tu granicu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam tamo, uključujući i odlazak u Višegrad, odlazak u ... Na one položaje koje sam objasnio u odgovoru na prethodna pitanja, povremeno dolazio i boravio relativno kraće vreme sve do povlačenja jedinica sa tih prostora, a to je

do 1996. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali ako pogledamo period napada na Srebrenicu, razumete li, gospodine Stevanoviću, to je ono šta mene interesuje, jeste li vi bili na dužnosti koja je podrazumevala neku vrstu odgovornosti za tu granicu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U Ministarstvu unutrašnjih poslova postoji Uprava pogranične policije i ona se neposredno bavi kontrolom prelaženja državne granice i svim pograničnim poslovima. Moje jedinice, odnosno jedinice opšte nadležnosti i Posebne jedinice policije, u ovom periodu koji sam objasnio, samo su pojačano kontrolisale granicu i pogranični pojas, uključujući i ono zagranično angažovanje policije o kom smo više vremena pričali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A meseci dok ste vi bili tamo i to radili, obuhvataju i mesec u kom se dogodio masakr u Srebrenici?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Obuhvataju, dakle, celu 1995. godinu, dakle obuhvataju i period događaja u Srebrenici, ali sami događaji meni apsolutno nisu ni na kakav način bili poznati u to vreme.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Holandski bataljion je izašao pre, tokom ili posle masakra? Recite nam?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja uopšte ne znam da li se masakr desio i kada se desio. Ja mogu samo da verujem u to ili da ne verujem, ali ja nemam saznanja o tome i ne znam da li se to desilo, ako se deselo, pre ili posle povlačenja holandskog bataljona. Ja sam u vezi s tim bataljonom imao vrlo konkretan zadatak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Granica koju ste vi i drugi nadgledali protezala se sve do Priboja, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, sve do Priboja, odnosno do granice sa Crnom Gorom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Priboj je nešto istočnije od Goražda, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Da. Mislim da da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A odmah severno od Priboja nalazi se jedan mali prelaz zvani Rača.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, nalazi se Rača, ali nisam siguran da je to prelaz. Moguće je da ... Nemam sigurno sećanje da li je reč o graničnom prelazu, zvaničnom. Postoji zvanični granični prelaz Uvac i Kotroman. A moguće je da između njih postoji i neki pelaz koji je možda povremeni ili privremeni ili nešto slično, ali sasvim sigurno nije stalni granični prelaz.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I kada neko ili neka jedinica mora da prođe iz Republike Srbije u Republiku Srpsku ili Bosnu i Hercegovinu, zavisno od toga kako je zovemo, čija dozvola im treba za to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislite na strane jedinice ili ... Nisam siguran na šta mislite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa vi nam recite. Vi ste nadgledali prelaze. Da li je to zapravo bio zatvoren prelaz i za prelazak je bila potrebna posebna dozvola? Da li je to bio opasan prelaz, pa im je trebala pratnja prilikom prelaza? Vi nam to recite.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam već u odgovoru na jedno od prethodnih pitanja jasno rekao: kontrolu prelaženja državne granice na zvaničnim graničnim prelazima vršila je odgovarajuća uprava u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova. Reč je o Upravi pogranične policije. Dakle ove pojačane mere ne odnose se na zvanične granične prelaze, a sad sam se setio, jer sam razmišljao o drugoj, o drugom prostoru, dakle granični prelaz Rača zaista postoji kao zvanični granični prelaz, ali on se nalazi sasvim severno, severno od Šapca i nema nikakve veze sa ovim prostorom o kome smo pričali. Dakle pričali smo o južnom delu granice sa Republikom Srpskom, a Rača se nalazi sasvim severno, na severnom delu granice sa Republikom Srpskom, na Drini.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Verovatno postoje dve Rače, ali sigurno

postoji Rača na mestu za koje sam vas ja pitao, čega ste se setili, a to je istočno od Goražda. To ćemo sada i da pogledamo.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Možda se i nalazi, ali ja ne mogu da se setim tog mesta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oprostite, ja sam vam postavio pitanje u vezi sa tim. Pitao sam vas da li je to istočno od Goražda i vi ste rekli da jeste. Sad želite da promenite svoj iskaz.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Možda sam rekao istočno od Goražda, možda, ali se nismo dobro razumeli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda. Molim vas da pogledate ovu kartu kako bi Pretresno veće moglo da se orijentiše i da shvati o čemu govorimo. Neki delovi su obeleženi, kako bi se sudije orijentisale i svi ostali, Srebrenica je severno. U blizini je Bratunac. Zatim imamo Goražde ovde, a videćete na istoku, na granici obeležena je Rača. Da li vidite?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Vidim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Budući da je to severno od Priboja koji vidimo niže, to je, dakle, bilo na području pod vašom kontrolom. Recite mi sledeće: ako određena grupa vojnika želi da pređe iz Srbije u Bosnu i Hercegovinu, da li bi njima bila potrebna dozvola za to od nekoga? Govorim o sredini 1995. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prelaženje granice između Republike Srbije i Republike Srpske u to vreme, kada je reč o građanima iz Bosne i Hercegovine i o građanima iz Srbije, bilo je u režimu ličnih karata. Dakle nije bilo u režimu putnih isprava ili bio kom posebnom režimu. Kada je reč o ovom mestu koje se zove Rača, potpuno je nelogično da tu postoji granični prelaz, jer granični prelaz postoji na mestu koje se zove Uvac. A vidite, odmah tu, vrlo blizu, neposredno uz Raču je mesto Uvac i tu je zvanični granični prelaz između Republike Srbije i Republike Srpske. Potpuno je nelogično da se taj prelaz Rača koristi u tom smislu, jer to je neko malo mesto. Čak, evo, prvi put sam čuo i sada prvi put vidim da postoji koje se

tako zove u blizini Priboja. A granični prelaz Uvac, evo pokazujem vrlo jasno, nalazi se neposredno nešto jugozapadno od ovog mesta Rača.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Hteo bih da se pozabavimo u vezi sa nekoliko stvari. Molim da mi se vrati karta. Vama je poznato da je Republika Srpska poslednjih godinu dana prihvatila i priznala da je u Srebrenici bio masakr i da je pobijeno nekih 7.000 ljudi, zar ne? To vam je sigurno poznato.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pratim to iz sredstava informisanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jer vi ste rekli da niste znali da li se masakr desio. Da li vi to zaista ozbiljno tvrdite da ne znate da je došlo do masakra, uprkos tome što je to Republika Srpska priznala?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam rekao da nisam znao u trenutku kada sam obezbeđivao holandski bataljon kroz Srbiju. U tom trenutku nikakva saznanja niti naznake o tome ja nisam imao, a naravno da u poslednje vreme o tome imam informacije, ali iz sredstava informisanja, nikako službene informacije. I svakako, verujem u to. Nemam razloga da sumnjam da se tamo ipak nešto desilo. Naravno, ne mogu da govorim o detaljima. Čitam iz novina kao što čitaju svi građani Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Holandski bataljon je otišao nakon masakra 21. jula ili nakon što je veći deo masakra izvršen. Od vas je bilo zatraženo da ih ispratite, kao što ste vi rekli, iz Bratunca. Postaviću vam sledeće pitanje. Da li se od vas tražilo da ih ispratite, budući da je u vas moglo da se ima poverenja, pod tim okolnostima kada su svi znali da je počinjen masakr? Da li ste zbog toga bili odabrani?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To, to ja apsolutno ne znam. Dakle bilo je ... Taj zadatak je bio ozbiljan, jer ceo bataljon je trebalo da prođe kroz Republiku Srbiju, a zahtev za pratnju je došao od njih. Ne znam, naravno, preko koga. Dakle nije na Ministarstvu unutrašn-

ih poslova Srbije bila inicijativa da ih otuda ispratimo, nego smo udovoljili zahtevu holandskog bataljona koji je tražio bezbednost kroz Republiku Srbiju. Bilo je, naravno, jedino neobično što je insistirano jako da se kroz Srbiju obezbedi potpuna pratnja tog bataljona do Republike Hrvatske. Ništa drugo.

SUDIJA ROBINSON: Koliko dugo je trajao taj prolazak?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Prolazak kroz Srbiju, pa onoliko koliko je trebalo da se pređe ta kilometraža. Možda dva sata, na primer. Možda nešto više. Od Ljubovije do Batrovaca kod Šida. To možda ima oko 100, 150 kilometara.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja vam kažem da između ostalih stvari o kojima ste imali saznanja, bilo je i ovo: početkom jula meseca, dakle ranije, odred "Škorpioni" je prešao u Bosnu i Hercegovinu i to na graničnom prelazu poznatom kao Rača. Prisetite se da li se to desilo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To, to sam vrlo jasno rekao, gospodine tužioče. Nema ni govora o tome da je bilo koja druga formacija za vreme ovog angažovanja Posebnih jedinica policije preko granice, bila u njihovom sastavu. To tvrdim sa sigurnošću, jer već sam rekao više puta, lično sam kontrolisao delovanje tih jedinica u zoni Drine, Višegrada, Rudog, Priboja i Bajine Bašte. Nijedna, nijedna jedinica, nijedna grupa nikada tom sastavu nije pripadala. Prvi put čujem da su "Škorpioni" uopšte bili u Srbiji, a ako su išli prema Srebrenici, kako kažete, vrlo je nelogično da su prešli ovde kod Priboja, jer onda bi prešli kod Bajine Bašte, jer je Srebrenica neposredno preko Drine u odnosu na Bajinu Baštu, a u odnosu na Priboj, to je tri, četiri puta dalje. Ako su bili pod kontrolom bilo koje jedinice iz Srbije, nikako ne bi išli na Raču, na ovu Raču južno od one glavne Rače. To možete pogledati na karti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što pređemo na ono što je ta jedinica radila, hteo bih da mi pomognete u vezi sa nekolicinom dokumenata. Ovo je dokument iz Republike Srpske, datum je 23. jun

1995. godine. Dopis se upućuje predsjedniku Republike Srpske na Palama, dakle u njihovo sedište izvan Sarajeva: "U vezi sa vašim aktom obaveštavamo vas da je do 10.00 23. juna 1995. godine iz našeg prihvatnog centra u Janji i Zvorniku oružanim snagama VRS predato ukupno 1.586 vojnih obveznika koje je isporučio MUP Srbije. Od tog broja, 149 vojnih obveznika predato je štabu MUP-a na Jahorini". Ovaj dokument je potpisao zamenik ministra Kovač. Pre svega recite nam da li se sećate tog procesa kada su vojni obveznici u Srbiji, odnosno vojni obveznici Republike Srpske, a koji su bili u Srbiji okupljeni i vraćeni?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Najpre da kažem da ovaj dokument ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Najs postavlja pogrešno pitanje ili je pogrešan prevod. On kaže "vojni obveznici iz Srbije". Ovde se ne radi o vojnim obveznicima iz Srbije, već u aktu su u pitanju vojni obveznici Republike Srpske, to je očigledno.

SUDIJA ROBINSON: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vojni obveznici iz Republike Srpske, dakle da su oni pokupljeni u Srbiji i da su vraćeni, da li se sećate toga?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Najpre da kažem da ovaj dokument prvi put vidim, ali, naravno, znam na šta se odnosi. Reč je o privođenju vojnih obveznika Republike Srpske koji su se nalazili na teritoriji Republike Srbije, po zahtevu vojnih vlasti Republike Srpske, a u kladu sa tadašnjim Zakonom o odbrani ili o vojnoj obavezi, nisam sasvim siguran.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači neposredno pre Srebrenice preko 1.000 vojnih obveznika je isporučila Srbija. Ja ću sve ove dokumente uskoro da ponudim na uvrštenje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Trebalo bi da mi dozvolite da

odgovorim, dakle, nije isporučila, već ih je po zahtevu vojnih vlasti Republike Srpske privela u skladu sa Zakonom o vojnoj obavezi i predala organima Republike Srpske, kao vojne obveznike Republike Srpske, a ne vojne obveznike Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zamolio bih sada da pogledamo sledeći dokument.

SUDIJA KVON: Zamolili bismo svedoka da pročita prvi paragraf ovog dokumenta, kako bismo videli da li je prevod tačan. Molim vas da pročitate.

SVEDOK STEVANOVIĆ: "U vezi sa vašim aktom pov. 01-1118-3/95, od 22. juna 1995. godine, obaveštavamo vas da je do 23. juna 1995. godine do 10.00 iz našeg prihvatnog centra u Janji, u Zvorniku, oružanim snagama Republike Srpske predato ukupno 1.586 vojnih obveznika koje je isporučio MUP Srbije". To je prva rečenica. "Od tog broja 149 vojnih obveznika predato je štabu MUP-a na Jahorini". Naravno, ne vidi se iz ovog akta čiji su, ali ja sam to objasnio i pogrešno je upotrebljen termin "isporučio".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da se na grafoskop stavi sledeći dokument. Datum ovog dokumenta je 26. juni 1995. godine. Dokument je sa Pala i tu stoji: "U toku dana nije bilo ratnih dejstava na liniji odbrane koju drže pripadnici policije". Zatim malo niže pod nasovom "Ostali događaji", stoji sledeće: "Iz MUP-a Srbije i MUP-a Republike Srpske došlo je 350 pripadnika specijalnih jedinica. Jedinica će 27. juna biti angažovana na trnovskom ratištu". Naravno, pročitate i ostali deo dokumenta, ali da li biste mogli da objasnite kako MUP Republike Srpske zajedno sa MUP-om Srbije šalje 350 pripadnika specijalnih jedinica koje treba da budu angažovane na trnovskom ratištu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovo mi stvarno nije jasno. Dakle, u tom periodu iz MUP-a Republike Srbije niko se nije nalazio u ovom sektoru, a pogotovo specijalnih jedinica u MUP-u Srbije ne

postoji toliko da bi ovaj broj mogle da popune. To mora da je neka greška.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Vidite, ovaj dokument je zaplenjen u policijskoj stanici u Banja Luci 2004. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Istakao sam da su se u tom periodu iz MUP-a Republike Srbije na teritoriji Republike Srpske nalazile su se samo jedinice koje sam objasnio i to u istočnom delu Republike Srpske, u sektoru Višegrad - Priboj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Pogledajmo sledeći dokument.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da li se na tom dokumentu nalazi potpis, datum ili nešto? Izvinjavam se.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi imate pravo da postavite to pitanje. Kao što sam rekao, ovaj dokument je zaplenjen u policijskoj stanici u Banja Luci 2004. godine i dokument je takav kakav je.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja tvrdim da u ovom periodu na teritoriji Republike Srpske nije bila niti jedna jedinica, sem što sam objasnio, u području Višegrad - Rudo. A druga činjenica koja je ovde važna jeste ta da specijalnih jedinica u MUP-u Srbije ... Od specijalnih jedinica postoji SAJ, a ona broji maksimalno 150 ljudi. Dakle nikako Srbija nema više od 150 ljudi u specijalnim jedinicama. A u Višegradu i Rudom, odnosno na prostoru Višegrada i Rudog nalazile su se Posebne jedinice. I, naravno, 1995. godine u kasnu jesen, a ovde je očigledno proleće u pitanju, imali smo ono angažovanje Posebnih jedinica u sektoru Banja Luka, Prijedor, Doboj i tako dalje, a ovaj period je očito između ta dva datuma.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Časni Sude, samo trenutak jedan, molim vas. Pogledajmo jedan drugi dokument. Ovaj dokument datira iz leta 2003. godine i pronađen je u zgradi MUP-a, mislim na Palama. Vidite o kom dokumentu se radi. Radi se o specijalnoj brigadi policije, datum je 30. jun 1995. godine, istureno komandno mesto Trnovo i tu stoji: "Dana 29. juna 1995. godine, borbena grupa poli-

cije u sastavu četvrtog SOP-a, sedmog SOP-a i odred policije "Kajman", MUP Srbije, zajedno sa snagama VRS-a izvršili su napad na objekat Lučevik koji je pod neprijateljskom kontrolom, a od izuzetnog je značaja za kontrolu komunikacije Trnovo - Sarajevo". Pri samom dnu ove strane dalje stoji: "Tokom sukoba 29. juna došlo je do ranjavanja dva pripadnika SBP-a i dva iz MUP-a Srbije". Vi ste nam već rekli sve šta je srpski MUP radio u Bosni i Hrvatskoj, pa bih hteo da nam objasnite šta ovo znači?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je meni apsolutno nepoznato. Dakle, nikad nisam čuo za ovaj naziv "Kajman". Prvi put u životu to čujem, a ostajem pri dosadašnjem odgovoru. Ja ... Mene zaista čudi otkud se u ovakvim dokumentima pominje MUP Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa ja vam sugerišem odgovor da MUP Srbije jeste bio uključen u to, a osim toga ću da vam kažem da ste vi znali za to, gospodine Stevanoviću.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ta, molim vas, gospodine tužioče, pa vi ne možete nikako znati bolje nego šta sam ja znao. Ja nisam znao. To vam tvrdim odgovorno. Ako dokažete da sam znao, možete me odmah uhapsiti. Dakle ne postoji ni najmanje saznanje, ni najmanja indicija da ja bilo šta znam o ovom dokumentu. Tvrdim vam ... Hajde da budem još precizniji: iz sastava Resora javne bezbednosti sigurno niko nije bio na teritoriji Republike Srpske u ovom periodu, izuzev jedinica koje sam vam objasnio u odgovorima na prethodno pitanje. To je jedino istina. Ja stvarno ne znam kako je moguće uopšte da ovo piše. Ko je bio u zabludi i šta je u pitanju, ja stvarno ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Stevanoviću, da li je moguće da je MUP bio uključen, a da vi, recimo, to niste znali?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa teorijski je, gospodine predsedavajući, svašta moguće ali u ovom periodu ja sam zaista, po mom uverenju,

imao saznanja o svim aktivnostima Resora javne bezbednosti. Naravno da se Resorom državne bezbednosti nisam bavio. Pretpostavljam da je reč o Resoru državne bezbednosti, da bi ovde to pisalo. Ovde piše MUP Srbije, a u principu, kada se kaže MUP Srbije, misli se na Resor javne bezbednosti, zato ja sa sigurnošću tvrdim: jedinice sigurno nisu bile. Ne mogu da tvrdim da je neki pojedinac za vreme godišnjeg odmora, na primer, tamo bio ili možda neka grupa, ali pretpostavljam da bih čak i o takvoj činjenici morao da imam neko saznanje.

SUDIJA ROBINSON: Na drugoj strani ovog dokumenta vidimo potpis zamenika komandanta. Da li vam je on poznat?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Da, ovog gospodina sam sreo u Beogradu samo, na fakultetu, ali mi lično nije bio poznat, niti sam sa njim imao susrete u ovom periodu ili u periodu rata.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najš.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nadovezaću se na pitanje sudije Robinsona. Iako ste vi bili u Resoru javne bezbednosti MUP-a, što je različito od Resora državne bezbednosti, s obzirom na vaš visok položaj, a takođe imajući i na umu vašu ulogu u vezi sa granicom između Republike Srpske i Srbije, vi biste morali da znate za pokret vojnika s jedne strane na drugu, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa u sektorima koji su pokrivali ove jedinice iz sastava Posebnih jedinica policije, logično je da bismo znali, ali same granične prelaze, zvanične, kontrolisala je druga služba, odnosno Uprava pogranične policije, kao što sam već rekao. A normalna komunikacija između dve republike se odvija na zvaničnim graničnim prelazima. I o tome ne bih baš mogao da govorim o detaljima, jer se time bavila druga služba, kakav je sam režim bio na konkretnom prelazu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas da mi pomognete: ako je bilo bilo kakvih namera od strane vaših političkih vođa ili bilo koga dru-

gog da, recimo, vojnici iz Srbije na neki neprikladan način pređu iz Srbije u Republiku Srpsku, vaša saradnja bi u tome bila ključna, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislite ukoliko bi neka jedinica trebala da pređe preko granice?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa već sam rekao, prelazak preko granice se odvija na zvaničnim graničnim prelazima gde postoji jasna procedura pod kojim uslovima bilo koji građanin, u bilo kom statusu, može da pređe u jednom ili u drugom smeru. Tu proceduru sprovodila je Uprava pogranične policije. Ja same detalje o graničnoj proceduri ne znam. Moje jedinice su pokrivala prostor gde se, u principu, nije moglo prelaziti. Dakle, sprečavao se ilegalan prelazak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tako znači.

SUDIJA ROBINSON: Vi ste ranije rekli da ste pojačavali te jedinice na granici i da to niste radili samo tokom događaja u Srebrenici, već i u periodu pre toga. Recite nam zašto je bilo potrebno da preduzmete te pojačane mere?

SVEDOK STEVANOVIĆ: I to sam objasnio, ali ću ponoviti, ali mislim da je važno da se razjasni. Dakle, granične policijske jedinice kontrolišu zvanične granične prelaze i sprovode proceduru prelaženja granice. Policijske jedinice opšte nadležnosti, dakle opštinske, uslovno rečeno, policijske jedinice, kontrolišu dubinski grnicu gde je prelaženje zabranjeno, izvan ili između dva granična prelaza. Posebne jedinice o kojima sam ja govorio, prevashodno su pojačale kontrolu granice između graničnih prelaza, ne sam granični prelaz, jer tamo funkcioniše posebna služba, a razlog zašto smo to činili je logičan: došlo je do oružanih sukoba u Republici Srpskoj. Oružani sukobi, praktično preko jedne linije, svakako se bitno odražavaju i na teritoriju Srbije u smislu ilegalnih prelazaka, nedozvoljene

trgovine, prekograničnog kriminala i tako dalje. A suštinski razlog je bio da se preventivno deluje i suzbije, odnosno spreči prenošenje oružanih sukoba sa teritorije Republike Srpske na teritoriju Srbije. To je posebno bilo izraženo posle onih otmica iz voza i autobusa o kojima sam takođe pričao, da se spreče upadi paravojnih grupa, da se zaštite komunikacije koje se protežu, praktično neposredno uz Drinu, odnosno uz graničnu liniju, da se zaštite gradovi koji su takođe na samoj graničnoj liniji, kao što je Bajina Bašta i tako dalje, da se zaštite mostovi. Dakle imalo je tu više zadataka, a ja pokušavam samo da se setim svih.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam. Sada ćemo da napravimo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, izvolite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći dokument je već uvršten u spis, to je dokazni predmet 422, tabulator 15. Dok čekamo na taj dokument, samo da nešto potvrdimo. Kada ste vi rekli da vam je pomoćnik ministra dao uputstvo da odete po holandski bataljon, da li je to bio Badža?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da sam rekao zamenik ministra, a to je bio, naravno, Radovan Stojčić.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovaj dokument, kao što vidite, dolazi iz Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, Pale, 30. juni 1995. godine i ovde, kada je reč o muslimanskom faktoru, govori se o trnovskom frontu ... Imate li dobar dokument?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dokument nije dobar. Ne vidim da se govori o muslimanskom faktoru.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Verovatno sam ja nešto pomešao. Dobro. Dokument koji svedok sada ima, da li je to ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je dokument od 30. juna 1995. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je dokument kojim smo se već bavili, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam siguran. Ovo je dokument broj 113/95, od 30. juna 1995. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Potpis je isti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, to smo već pogledali. To je ono gde se govori o "Kajmanima" i MUP-u Srbije. Dakle molim da se taj dokument vrati. I dok mi tražimo dokument koji bih želeo da vam pokažem, preći ću na sledeći u nizu, a to je ovaj: ovo je dokument od 1. jula 1995. godine. U zaglavlju stoji "MUP, Specijalna brigada policije, istureno komandno mesto Trnovo", a dokument je poslat MUP-u, zameniku ministra, štabu policijskih snaga Vogošća i tako dalje i u njemu stoji: "Dana 30. juna 1995. godine na trnovskom ratištu nastavljene su aktivnosti započete prethodnog dana. Bobrena grupa u sastavu Peti SOP, Sedmi SOP, te po dva voda iz odreda 'Kajman', 'Plavi' i 'Škorpion' (MUP Srbije)" i nešto niže na toj stranici, gospodine Stevanoviću, piše: "U jučerašnjim borbama SBP imala je četiti lakše ranjena pripadnika, a snage MUP-a Srbije tri lakše ranjena pripadnika" i u potpisu je Ljubiša Borovčanin. Možete li to da objasnite?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ovde je zaista moj odgovor isti kao na prethodna pitanja. Bilo bi jako dobro da se o ovome izjasni čovek koji je to potpisao. Ja stvarno nemam nikavo objašnjenje za ovo. Pomoglo bi mi, naravno, kad bi tu bilo neko ime. Ponovo tvrdim da jedinice policije MUP-a Srbije u ovom vremenu, na ovom prostoru, nisu bile. Mogućnost da su bile je samo neka teorijska, skoro nemoguća varijanta. Jedino ko bi mogao da razjasni to, morao bi biti onaj ko je to potpisao. Sve to veoma me čudi. Prosto ne mogu da verujem da takav dokument postoji. Šta je on smatrao pod MUP-

om Srbije, to je sada stvar njegovog doživljaja i njegove informacije koju je imao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo onda jedan drugi dokument. Ovaj dokument nosi datum 8. jul 1995. godine. Dolazi od Rada Radovića iz Centra javne bezbednosti Srbinje, a Srbinje je, ako se ne varam, novo ime za Foču i u njemu piše: "Obaveštavam vas da su u toku dana sa trnovskog ratišta doveženi u bolnicu Srbinje povređeni policajci i to: Vujović Milija, MUP Srbija, Stolić Srđan, MUP Srbija". Znači nije bilo nikakve promene u odnosu na situaciju od prethodnog dana. Kako objašnjavate ovaj dokument?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa objašnjavam ga na isti način. Ovde je sada već jednostavno moguće proveriti kome su ovi ljudi pripadali. Pretpostavljam ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je i to fantazija?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ovo mi se ne čini fantazijom, naravno, ovaj, ali pretpostavljam da ste utvrdili kome pripadaju ovi ljudi. Ja i sada sa sigurnošću tvrdim da ne bi bilo moguće da ovi ljudi pripadaju policijskim jedinicama Srbije, a to je, pretpostavljam, jednostavno proveriti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja ću od vas da zatražim pomoć kao što sam i najavio, da utvrdimo koji su ljudi iz MUP-a Srbije bili tamo. To će da bude malo kasnije.

SUDIJA ROBINSON: Kako to može da se proveri, gospodine Stevanoviću? Vi ste rekli da je jednostavno proveriti kome su pripadali ti ljudi. Kako?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pretpostavljam, gospodine predsedavajući, da je to moguće zatražiti od MUP-a Srbije, podatke da li su ovi ljudi ikada bili zaposleni u MUP-u i kome su pripadali, jer po jedinstvenom informacionom sistemu može se proveriti i gde su zaposleni i kad su rođeni i sve živo, ukoliko je ovo tačno. To nije nikakva tajna.

Ako mi dozvolite, ja mogu prosto da pozovem telefonom danas i da sutra kažem ko su ovi ljudi i da li su oni uopšte ljudi iz Srbije, da li su zaposleni u MUP-u Srbije ili nisu. Pretpostavljam da će mi neki ljudi udovoljiti ovakvom zahtevu.

SUDIJA ROBINSON: To bi bilo od velike pomoći, ukoliko biste to mogli da uradite.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa shvatio sam da ste mi dozvolili i ja ću pokušati telefonom da proverim ko su ovi ljudi.

SUDIJA ROBINSON: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, vi sigurno shvatate, naravno, da je Tužilaštvo tražilo i uvek traži dokumente koji potkrepljuju takve tvrdnje, međutim ne dobija uvek saradnju vlasti u vezi s tim. Idemo sada na dokument od 19. jula koji dolazi iz MUP-a Republike Srbije, jedinice za antiterorističko delovanje. Šta znate o tome? Gospodine Stevanoviću, šta znate o jedinici za antiterorističke operacije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da prvo treba da pročitam tekst. Dakle, meni nije poznata jedinica za antiterorističke operacije. Poznata mi je Specijalna antiteroristička jedinica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A Vasilije Mijović?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: A Vasilije Mijović mi je poznat. On je jedno vreme radio u ... Na kampu za obuku Posebnih jedinica policije na Tari, a pronašao ga je Franko Simatović na moju molbu, a pre toga je gospodin Stojčić preko Resora državne bezbednosti zahtevao da mi se pruži pomoć u pronalaženju instruktora. Ja gospodina Mijovića znam kao jednog od instruktora u obuci Posebnih jedinica policije ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle vi poznajete tog čoveka. On postoji. I on ovde piše: "Obaveštavamo vas da jedinica za antiteroristička dejstva MUP-a Republike Srbije je dobila naređenje da se do 12.00

20. jula 1995. godine povuče iz zone borbenih dejstava u rejonu Trnova, radi odlaska na druge zadatke". Šta kažete na to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja jedino sad zaključujem da ovo ima veze sa onim prethodnim dokumentima. Ali Vasilije Mijović nikada nije pripadao Resoru državne bezbednosti i ne znam u kom je vremenu pripadao Resoru državne bezbednosti, ali on svakako nije mogao ovakav dokument da napiše niti da potpiše, prema svim saznanjima koje ja imam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Sledeći dokument ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Uostalom, nije ni potpisan. Doduše, moguće je da je ovo teleprinterska verzija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći dokument datiran je 21. jula 1995. godine, potpisao ga je zamenik ministra, odnosno za zamenika ministra Tomislava Kovača. Govori se o kampu za obuku specijalne policijske brigade na Jahorini koja je 18. i 19. jula javila sledeće: "Tokom izvođenja borbenih zadataka u rejonu Bratunca, Srebrenice i Konjević polja, četiri pripadnika jedinice vojnih obveznika iz Savezne Republike Jugoslavije su dezertirali. Ne zna se gde se nalaze. Ostavili su oružje i napustili obuku" i zatim se navode imena: Dragan Okiljević, Želimir Glogovac, Slavko Đukarić i Savo Filipović

prevodioci: Napomena prevodioca: ovo je bio prevod sa engleskog, nismo čitali iz originala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dve stvari u vezi s ovim. Ovo se dešava u vreme masakra i ubistava u Srebrenici, masakra za koji je bilo potrebno više dana da se završi. Da li znate koji su to borbeni zadaci u rejonu Bratunca, Srebrenice i Konjević Polja možda naveli ove ljude iz Srbije da dezertiraju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja stvarno ne mogu da se izjašnjavam o takvom pitanju. Prosto ne znam. Prvi put vidim ovaj dokument. Ali setio sam se u vezi sa prethodnim dokumentom.

Dakle taj prethodni dokument može biti napisan tako da je reč očigledno o lažnom predstavljanju. To je moje mišljenje. Dakle Vasilije Mijović potpisuje se u ime Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije. To je prosto neverovatno. A ovde, kada je reč o ovom pitanju, takođe ne znam ovaj dokument i ne znam šta su razlozi. Razlozi za dezerterstvo iz jedinice mogu biti veoma, veoma različiti, nezavisno od toga u kom vremenu se to dešava, a reč je očigledno o pripadnicima Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pitanje koje je postavio gospodin Najs, ono je pogrešno postavljeno u smislu da se ovde ne radi vojnim obveznicima iz Savezne Republike Jugoslavije, nego se radi, ovde lepo piše: "iz jedinice formirane od vojnih obveznika dovedenih iz SRJ". To su oni koje je pominjao gospodin Najs, to su vojni obveznici Republike Srpske, dovedeni iz SRJ, jer ovde se vidi kod sve četvorice da su iz Bosne i Hercegovine. Po svim podacima koji su dati za svu četvoricu dati, to su vojni obveznici Republike Srpske iz Bosne i Hercegovine. Jedan rođen u Miljevini, jedan u Sarajevu, jedan u Kneževu i jedan u blizini Bugojna, neko selo kod Bugojna. Piše "selo - Bugojno". Dakle svi iz Bosne i Hercegovine. Radi se o njihovim vojnim obveznicima, a ne o vojnim obveznicima iz SRJ.

SUDIJA ROBINSON: Znači vi kažete da je gospodin Najs pogrešno predstavio sadržaj dokumenta. Gospodine Najs?

TUŽILAC NAJS: Nisam siguran da jesam, ali ako jesam, bilo je nenamerno. Svrha pitanja bila je da pitam svedoka da li zna, a on kaže da ne zna, kakav je to događaj u okviru borbenih zadataka mogao te ljude da navede da dezertiraju i ja sam dobio odgovor svedoka na to pitanje.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja bih zamolio još, ako mi dozvolite, jednu primedbu. Stvarno mi je veliki problem da dokument koji vidim prvi put, da dam neki relevantan odgovor nakon dve sekunde posle pitanja. To je jedna stvar. I druga stvar, obzirom da na više konstatacija, gospodina tužioca, prosto nisam stigao da odgovorim, ja molim da se to ne smatra saglašavanjem ili negiranjem, već prosto da se smatra da nisam imao priliku da odgovorim na neke od konstatacija.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Stevanoviću, dobićete dovoljno vremena da pročitate dokument i vi morate da razumete dokument i informaciju sadržanu u njemu, a pre nego što odgovorite.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim sledeći dokument. Dokument je datiran 21. jula. Dolazi iz Centra javne bezbednosti Srbinje. Potpisao ga je vršilac dužnosti načelnika centra Rade Radović. Upućen je MUP-u na Palama i govori se o dejstvima na trnovsko - kalinovičkom ratištu i kaže: "U ovim dejstvima poginuo je Mitrović, Čedomira, Andrija, pripadnik stanice Javne bezbednosti Rudo i dva pripadnika 11. HPBR, a povređemni su sledeći pripadnici MUP-a". Prva četvorica su: Ratko Mitrović, Simo Gajić, Srđan Marinković, Milovan Nešković i pod brojem 9, Nogo Janković. I za sve njih se kaže da pripadaju MUP-u Srbije. Vaš komentar, molim?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To se zaista ovde kaže, ali ja zaista nijednog od ova četiri ili pet lica ne poznajem i ne verujem da su pripadali MUP-u Srbije. Ali, kao što sam prethodno rekao, mislim da to možemo da proverimo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I konačno ... Možda ćemo imati par dokumenata kasnije, ali, zasada, ovaj, 24. jul, tri dana kasnije, odnosno tri dana nakon što ste vi ispratili holandski bataljon kroz Srbiju.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Imam utisak kada kažete da

sam ispratio holandski bataljon kroz Srbiju, da sam to ja uradio na svoju ruku i protiv volje holandskog bataljona. Intonacija mi liči da je tako, a voleo bih da ona ne bude takva. Prosto, dovodi se taj čin u negativan kontekst.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovaj dokument upućen je Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske i u njemu stoji: "Noć na trnovskom ratištu protekla je mirno. Izvršena je smena jedinice MUP-a Srbije "Škorpioni". Smena je izvršena bez problema". U potpisu stoji odštampano Savo Cvjetinović. Pa stvari ne mogu da budu jasnije, gospodine Stevanoviću. Jedna jedinica MUP-a Srbije pod nazivom "Škorpioni" bila je na teritoriji trnovskog ratišta tokom celog perioda srebreničkog masakra. Ovi dokumenti to kristalno jasno pokazuju.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Iz dokumenata se jasno vidi da je sa tog dela ratišta ispraćena jedinica MUP-a Srbije "Škorpioni", ali ja vas ponovo uveravam da ta jedinica nema nikakve veze sa policijskim jedinicama MUP-a Srbije. Zašto to tako piše, to mora da kaže onaj ko je napravio ovaj dokument, onaj ko je komandovao tim jedinicama. Moguće da su se te jedinice lažno predstavljale. Ja stvarno u ovom trenutku ne mogu da razmišljam, možda, dobro da bih došao do pravog odgovora. Ali ja vam tvrdim da jedinica "Škorpioni" nema veze sa Posebnim jedinicama policije, niti sa bilo kojim jedinicama policije MUP-a Srbije. Ja sam u to vreme kontrolisao policijske jedinice koje su bile zagranično, odnosno prekogranično angažovane i tvrdim da nijedna ni najmanja jedinica ili grupa iz tih sastva nije odlazila nikud dalje od zadataka koje sam objasnio, a kako se to pojavljuje u ovim dokumentima, to ja ne znam, ali pretpostavljam da to nije problematično da se proveri. Vi to pokušavate proveriti preko mene, a ja nisam osoba za to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, pa da pogledamo onda još jedan dokument. Da, to može da se proveri, gospodine Stevanoviću. Pazite, vi ste ovde predstavljeni kao osoba koja zna sve o svemu šta je MUP radio u Bosni i Hrvatskoj. Vi ste ovde dovedeni da svedočite

o svim aspektima te teme i zato ja vama podnosim ove dokumente. Evo sada dokument koji sam uspeo da zagubim, ali sada ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam shvatio da sam ovde da dam odgovore na sva pitanja i na sve aspekte. Ja sam ovde ... Ja sam shvatio da sam ovde da dam odgovore na pitanja koja su meni poznata, a ne na sve ono, uključujući najveći deo onoga što ste me do sada pitali, a što meni apsolutno nije poznato. Mene ste kritikovali što govorim o 1998. godini. Vi ste ceo dan juče proveli o 1991. godini, 1992. godini i tako dalje. Znači probleme nije jednostavno razmatrati ograničavanjem ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako nemate ništa protiv, ja bih nastavio s pitanjima, gospodine Stevanoviću. Ovde sada vidimo dokument od 30. juna 1995. godine i ovde stoji: "Dana 30. juna 1995. godine na trnovskom ratištu nastavljeni su započete aktivnosti prethodnog dana. Borbena grupa Peti SOP, Sedmi SOP, te po dva voda iz odreda "Kajman", "Plavi" i "Škorpioni" (MUP Srbije), napadale su na objekat Lučevik": Nemate nikakvo objašnjenje za ovaj dokument?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa moje objašnjenje je isto kao i za prethodnih pet, šest dokumenata. Očigledno je reč o setu dokumenata koje se, koja se odnose na isti prostor, na isti period i urađena su, očigledno, u istoj komandi. A kao što vidite, uvek je MUP Srbije u zagradi, ali da je MUP Srbije tamo, imao bi valjda taj komandant prepisku sa svojim MUP-om i ovde bi morao biti neki dokument o prepisci između te jedinice i MUP-a Srbije. Sve ove dokumente sačinjavaju nadležne komande MUP-a Republike Srpske i u tim papirima očigledno se pominje jedinica iz MUP-a Srbije, ali sve šta bih imao da vam kažem još, već sam rekao o tome.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Slobodan Medić je čovek koga vi poznajete, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam ko je Slobodan Medić.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi pojma nemate ko je Slobodan Medić?

Da li je to stvarno vaš odgovor? Razmislite.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Slobodan Medić? Znam jednog Medića u MUP-u Srbije, ali ne znam ko je Slobodan Medić.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Govorim o čoveku koji je bio na čelu "Škorpiona". Zar ga ne poznajete?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Moguće je da sam u Baranji sreo nekoliko ljudi iz te jedinice, dok sam bio 1995. godine, ali ne znam ko je Slobodan Medić. Mislim u Erdutu, da budem konkretniji, ali ne znam ko je Slobodan Medić. Ne znam imena tih ljudi, hoću da kažem konkretnije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Objasniću vam sada šta je, po mom mišljenju, ovde relevantan deo istine. Radi se o sledećem: jedinica pod nazivom "Škorpioni" prešla je na područje Srebrenice pre masakra, učestvovala u ubistvima ljudi iz Srebrenice. Da li me razumete?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Shvatam šta pričate.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dalje, vi ste bili nužna komponenta u prelasku te grupe u Republiku Srpsku, zato što su oni morali da pređu granicu koja je bila pod vašom kontrolom. Pa ćete možda da budete ljubazni da mi objasnite sledeće: kad sam vas pitao ... U stvari, da se poslužim kartom. Kad sam vas pitao, na osnovu informacija koje stoje na raspolaganju Tužilaštvu o graničnom prelazu za koji se kaže da ga je ta jedinica iskoristila, rekao sam sledeće, pročitacu iz transkripta. Rekao sam ovo: "Granica koju ste vi i druge trupe nadgledali, protezala se sve do Prijedora". Vi ste rekli: "Da, do Prijedora, u stvari, sve do granice sa Crnom Gorom". Zatim sam ja pitao: "Priboj je ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije do Prijedora, već do Priboja.

prevodioci: Ispravka prevodioca: Priboj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Onda sam ja rekao: "Priboj je otprilike istočno od Goražda, zar ne?". Vi ste rekli: "Mislim da da". A onda

sam ja rekao: "Odmah severno od Priboja nalazi se mali granični prelaz pod nazivom Rača". A sada pogledajte kartu. I vi ste onda rekli: "Postoji Rača, ali nisam siguran da li je to prelaz. Ne sećam se zapravo da li je to službeni granični prelaz. Postoji službeni granični prelaz kod Uvca i Kotromana". Ako pogledamo kartu, vidimo da je Uvac tačno tamo gde je Rača i vi ste vrlo dobro znali o čemu sam ja govorio, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, apsolutno nisam znao o čemu ste govorili. Uvac je zvanični granični prelaz. Ja imam u svesti pojam Rača, ali nisam odmah mogao da ga identifikujem. Prosto verovao sam u to šta pričate, a onda sam se naknadno setio da postoji zvanični granični prelaz koji se zove "Rača" i koji je jako na severnom delu između Republike Srpske i Republike Srbije, a "Uvac" je zvanični prelaz i on nema ... Ne može da se dovodi u vezu sa Račom. Naravno, kad se pogleda karta, može, ali to onda ispada sugestivno. Ja nisam video kartu i nemam predstavu da se Rača zaista nalazi u blizini graničnog prelaza "Uvac", a takođe sam objasnio da je apsolutno nelogično da se tu pređe granica da bi se išlo u Srebrenicu, pogotovo je nelogično ako to radi neka jedinica u sastavu MUP-a Srbije i zaista bih zamolio da pogledate kartu gde je Srebrenica. Vidite gde je Srebrenica ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanoviću, molim vas da me saslušate. Imam još nekoliko pitanja za vas.

ADVOKAT KEJ: Mislim da bi svedoku trebalo da se dozvoli da odgovori, budući da se sada dovodi u pitanje kredibilitet svedoka tokom unakrsnog ispitivanja. Deo transkripta mu je pročitano. Svedok je rekao šta je on znao i on želi dodatno da objasni.

SUDIJA ROBINSON: Nastavite s objašnjenjem, gospodine Stevanoviću.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Hvala lepo. Dakle započeo sam misao koje ima sledeće značenje: ako bi vaša pretpostavka bila tačna da je

grupa "Škorpioni" bila pod kontrolom MUP-a Srbije i da je odlazila u Srebrenicu da nešto uradi, onda je korišćenje graničnog prelaza Uvac, a još više tog alternativnog, da ga tako nazovemo, prelaza Rača, radi odlaska u Srebrenicu, potpuno nelogično, jer postoji zvanični granični prelaz u Bajinoj Bašti i pokazujem na karti, a Srebrenica je vidite gde. Osim toga, postoje granični prelaz u Ljuboviji, kod Bratunca. Dakle, pod pretpostavkom da je tačno to šta pričate, nelogično je da se granični prelaz, da se ta jedinica uputi na ovaj granični prelaz.

prevodioci: Mikrofon nije uključen.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da mi je uključen mikrofon. Ako sam rekao da je jedinica išla direktno za Srebrenicu, pogrešio sam. Nisam siguran da sam baš to rekao. Možda ste vi to zaključili, jer ako je ova jedinica išla za Jahorinu, odnosno za Trnovo i ako je dolazila iz Hrvatske, iz Đeletovaca, onda bi bilo potpuno razumno i evo, budući da se sve ne može videti na ovoj karti, dostaviću još jedan drugi dokument. Dakle, kao što vidimo ovde, ova jedinica je išla iz Đeletovaca iz Hrvatske i spuštala se dole, južno od Srebrenice, dakle išla je ka Jahorini i ka Trnovu, kako bi išla na front Treskavice. I bilo bi potpuno razumno da ide južno kroz Srbiju i da onda zaokrene ka zapadu i prođe preko Rače i da tuda uđe u Republiku Srpsku. Zar se ne slažete s tim?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Čak i uz takvo objašnjenje, prelaz, kako ste ga nazvali, "Rača", nije logičan. Čak i da je išla ta jedinica iz Srema kroz Srbiju, logično je da od Užica krene prema Kotromanu ili Višegradu, jer je to bar duplo kraći put, pa da preko Višegrada dođe u Goražde, Jahorinu i tako dalje, a ne postoji nijedan razlog da ona produžava preko Prijepolja i Priboja, veoma zaobilazno, da bi prešla tamo. Ali prosto, bavimo se jako hipotezama i pretpostavkama, a ne činjenicama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ono drugo šta sam hteo da kažem u vezi sa vašim odgovorom, mislim da ste odgovorili na to, a kada sam vas

pitao u vezi sa Račom, pre nego što sam vam dostavio kartu, kao što se vidi iz transkripta, vi ste odmah pokazali da shvatate o čemu govorim, budući da ste vi spomenuli Uvac. Vi ste govorili o Uvcu, a onda ste kasnije pokušali da promenite svoj stav. To je istina, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije to istina. Molim vas, gospodine tužioče, to apsolutno nije istina. Ja znam, bio sam stotinu puta na graničnom prelazu Uvac. Za Raču, prosto mi je poznat geografski pojam, ali nisam imao nikakvu predstavu o tome da je to u neposrednoj blizini. To budite sigurni. I da odgovorim opet na jednu konstataciju. Dakle, apsolutno odbijam svaku pomisao na to da sam ja znao da su neke paravojne grupe prešle iz Srbije u Republiku Srpsku da bi vršile zločine, molim vas. To je nespojivo apsolutno sa mojom ličnošću i sa mojom profesijom. Nijedan zločin nikada ne bih tolerisao, niti bih prihvatio da zažmurim, da prećutim ili da tolerišem. U to budite uvereni. Svi koji me znaju, znaju da je ovo šta sam rekao tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Sada ću da vam pokažem delove jednog video snimka. Sam video snimak traje dva sata, ali pokažemo samo nekoliko minuta, kako bi se shvatio kontekst. Ima nekoliko izvadaka koje ćemo sada da pustimo. Možda bi sudije želele da dobiju i kopiju ove karte. To ne mora da se uvrsti u dokazni spis, nego jednostavno da posluži kao referenca.

(Video snimak)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde vidimo jednu svečanost "Škorpiona" kako ih blagoslovi sveštenik, a to se dešava u Đeletovcima. Kako biste shvatili korisnost ovog video snimka, doći ćemo do snimka kada ih pojedinačno blagoslovi sveštenik, apsolutno ćemo onda da vidimo lica skoro svih njih. Možda ne baš svih ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja vrlo loše vidim lica. Ne znam da li je takva slika ili ...

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS: Ukoliko bude potrebno, ja ću kasnije da vam pomognem tako što ću da vam dam fotografije koje su načinjene na osnovu ovog video snimka, kako bih vam olakšao. Kako bismo uštedeli na vremenu, molim da se pusti sledeći klip. Vidi se datum 25. jun 1995. godine. Radi se o istoj jedinici koja se uputila ...

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS: Videli smo tablu, znak Pale. Dakle, oni su već ušli u Republiku Srpsku, kako sam ja rekao, kod Rače a sada su na Palama, dakle istočno od Sarajeva. Molim sledeći snimak.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS: Sada su na Jahorini. Sudije to mogu da vide na karti. Neki od njih imaju crvene beretke, kao što se vidi. Molim sad sledeći snimak.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Molim vas, ako bi bilo moguće da mi se to popravi, bilo bi dobro.

TUŽILAC NAJS: Moliću poslužitelja da proveri pod kojim uglom je ekran i da namesti ako je potrebno.

(Video snimak)

SVEDOK STEVANOVIĆ: E sad ovako vidim odlično, ali imam loš ugao ekrana. Može li se on još popraviti ovamo.

TUŽILAC NAJS: Žao mi je što ste bili suočeni s tim problemom.

SUDIJA ROBINSON: Da li to može da se popravi? Ako može, molim da se uradi.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Bolje je.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS: Ovo je u Trnovu, u komandi "Škorpiona"

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS: Ovo je na frontu na Treskavici. Molim da se zaustavi snimak ovde. Ovaj video snimak je vrlo neprijatan, ja ću da pustim samo neke delove. Na ovom video snimku, gospodine Stevanoviću, vidi se, ukoliko se dokazi budu prihvatili uskoro, zato mi je potrebna vaša pomoć, tu se vidi da su ljudi u gomilama dovedeni iz Srebrenice pred ovu grupu pripadnika "Škorpiona" kako bi bili pogubljeni. I oni jesu bili pogubljeni. I ovde vidite sada kako su kamionom dovedeni šestorica mladića.

(Video snimak)

Jedan od "Škorpiona": Ne sekiraj se ti za mene ... Šta se tresesh, pička ti materina? Al' smrde, mamu im jebem ...

Jedan od "Škorpiona": Ukakili se.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo je isti kamion. Muškarci su u njemu. Vidite crvene beretke?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to vidim, ali ne vidim oznake “Škorpiona”, do sada.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi biste prepoznali oznaku “Škorpiona” kad biste videli?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jasna je oznaka “Škorpiona”. Ne znam tačno kako izgleda, ali pretpostavljam da je slika škorpiona.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To samo pretpostavljate.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Rekao sam, u Erdutu sam bio u prilici da vidim nekoliko pripadnika te jedinice i mislim da su bili u uniformama i sa oznakama.

Jedan od “Škorpiona”: Bugar, imaš upaljač?

Bugar (kameraman): Ma nemam ništa.

Jedan od “Škorpiona”: ‘Ajde, ‘ajde ovamo. Tamo, tamo da. Sedi tamo. Brzo.

Jedan od “Škorpiona”: Tamo, tamo, brzo. Tako, klanjaj, pička ti materina ... Brže, brže.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS: Molim da se zaustavi samo na trenutak. Časni sude, uz vašu dozvolu, moram da obavim jedan hitan telefonski poziv. Molim da se nastavi.

(Video snimak)

Jedan od “Škorpiona”: Kad si Srbe ubijao, nisi čekao, pička ti materina ... Tako ...

Bugar: Zekan, idi brzo i okreći kamion i doteraj. Riknula mi baterija. U pička joj materina ... Brzo, brzo.

TUŽILAC NAJS: Kamion odlazi. Muškarce odvođe uzbrdo. Ovde se vidi kako ih odvođe u blizinu.

Jedan od "Škorpiona": Idi napred, još.

Bugar: Jebeš ga, pa i ova je gotova.

Jedan od "Škorpiona": Idi Bugar u pičku materinu... Jebem ti mamu, 'oćeš i ti da završiš tako?

Bugar: Jeste, majke mi. Al' izdržaće snimanje. Radite.

Jedan od "Škorpiona": Al' jebiga, gde ćeš drugu? Je l' će moći?

Bugar: Pa da.

Jedan od "Škorpiona": 'Ajde momci.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dvojica u koje nije pucano, njima su odvezane ruke. Ne moramo da vidimo sve detalje. Odvezuju im se ruke. Onda oni pomeraju ona četiri leša, a zatim i njih ubijaju. Kako bismo vama pomogli, a i svima nama i odgovrajući na onu vašu primedbu o oznakama "Škorpiona" ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, šta možete da nam kažete u vezi sa ovim snimkom.

TUŽILAC NAJS: Da, sad ću, ali ako bih mogao ...

ADVOKAT KEJ: Nismo uspostavili koja je osnova ovoga. Meni se čini da se ovde radi o senzacionalizmu. Nikakva pitanja direktna nisu upućena svedoku o samom sadržaju ovog filma na način na koji bi on mogao da odgovori. Jednostavno se radi o predstavljanju određenog materijala koji Tužilaštvo ima u svom posedu, koji nama nije bio obelodanjen i onda se to sada pustilo, kako bi javnost to videla, a nije postavljeno niti jedno pitanje. Radi se o čistom senzacionalizmu. To nije unakrsno ispitivanje.

SUDIJA ROBINSON: Ima istine u ovome. Zbog toga pitam šta možete da nam kažete o filmu. Ko je načinio taj film? Pod kojim okolnostima i koja će biti vaša pitanja za ovog svedoka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Doći ću do toga. Što se tiče samog filma, ono šta ja kažem svedoku jeste da se na ovom snimku vide pripadnici "Škorpiona" kako pogubljuju zatvorenike iz Srebrenice. A pitanje koje želim da postavim svedoku, odnosno pitanja su sledeća ...

SUDIJA ROBINSON: Dozvolite mu prvo da odgovori na ovo pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, da, naravno. Ja kažem da se na ovom filmu vide pripadnici "Škorpiona" kako pogubljuju zatvorenike iz Srebrenice.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Moram, zaista, pošto sam uzbuđen, da kažem da je ovo jedan od najmonstruoznijih snimaka koje sam ja video na televiziji. Uživio, naravno, nisam video ništa ni približno slično, niti jedno ubistvo. I ja sam zaista zapanjen da ste ovaj snimak pustili u vezi sa mojim svedočenjem, jer vi dobro znate da ovo nikave veze nema sa mnom, niti sa jedinicama kojima sam ja komandovao, a to sam pokušavao da objasnim i juče i, evo, danas do pola svedočenja. Naravno, ja ne sumnjam i ne smatram da vi nemate pravo da to učinite, ali moram reći da sam zaista uznemiren činjenicom da ovakav snimak ...

SUDIJA ROBINSON: Generale, recite mi samo ovo: da li se vi slažete sa tvrdnjom, odnosno sugestijom Tužilaštvo da se na ovom snimku vide pripadnici "Škorpiona" kako pogubljuju zatvorenike iz Srebrenice.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja, naravno, ne mogu da sumnjam, mislim mogu da sumnjam, ali nemam nameru da sumnjam u to što gospodin tužilac govori, ali ja nisam ovde video niti jednu osobu koju znam i nisam video dokaze o tome da je reč o toj jedinici.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U vezi sa vašim odgovorom na ovo prvo pitanje ...

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak, gospodine Najs.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hteo bih, odnosno kasnije ću da se vratim na dva detalja, ali treba mi vaša pomoć u vezi sa sledećim. Ovde imam fotografije koje su načinjene na osnovu inserata sa video snimka. To ćemo da podelimo. Potrebna nam je vaša pomoć, a ovaj film, časni Sude, očigledno su načinili pripadnici te jedinice. Radi se o periodu kraj juna pa do perioda iza Srebrenice. Treba mi vaša pomoć sada i kasnije u vezi sa identifikacijom osoba koje možemo da vidimo na ovom snimku i u vezi sa njihovim funkcijama.

SUDIJA ROBINSON: Da li je to sada na grafoskopu?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Sada vidimo Slobodana Medića. Da li prepoznajete tog čoveka?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Sećam se samo ovog nadimka. Dakle nadimak Boca mi je poznat, ali lika ne mogu da se setim. Mislim da sam čoveka sa ovim nadimkom video u Erdutu 1995. godine, možda dva, tri puta, ali nije dolazio kod mene. Video sam ga kod, ako se dobro sećam, gospodina Milanovića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I on je bio čovek koji je bio na čelu "Škorpiona" od trenutka kada su oni stražarili kod naftnih polja u Đeletovcima, pa sve do angažovanja "Škorpiona" na Kosovu, jer ćemo preći na Kosovo što je pre moguće. Recite nam da li je to taj isti čovek?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To, to ne znam. Oko Đeletovca sam objasnio da ne znam. I ne znam na kojim je on poslovima angažovan. Video sam ga, rekao sam, dva, tri puta i rekao sam gde sam ga video, a ništa zajedničko sa njim nisam imao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da se sledeća fotografije stavi na grafoskop.

SUDIJA BONOMI: Nije mi jasan ovaj odgovor. Generale, da li vi potvrđujete da je to Boca?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ne, to ne potvrđujem. Ne mogu da se setim lika, naravno. Sećam se samo nadimka Boca, u grupi od pet, šest ljudi koje sam video najviše tri puta.

SUDIJA BONOMI: I to je osoba koju ste vi videli kao pripadnika "Škorpiona"?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Mislim da da.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da se stavi sledeća fotografija. Kako bih vama pomogao, da vi nama pomognete, mi ćemo sada da vam pokažemo fotografije za koje kažemo da su povezane. Ovde vidimo Branislava Medića, pod nadimkom Ćipa. On se tu vidi kako ubija onu četvrtu osobu, zatim ga vidimo frontalno. Da li na osnovu ove fotografije uopšte možete da prepoznate tog čoveka i da li vam je poznato ime?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Nijednog drugog imena, niti prezimena, niti nadimka se ne sećam. Sticajem okolnosti, sećam se tog nadimka, Boca, kao što sam to već prethodno rekao. Nijednog drugog imena, niti jednog drugog nadimka se ne sećam. Niti mi je saopšteno niti ime, niti prezime. Možda u predstavljanju, ali apsolutno nemam sećanje na to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Sada ćemo na brzinu da pregledamo i ostale fotografije, budući da su one tu u svrhu identifikacije pripadnika jedinice, a takođe kako bi se utvrdilo kome je ta

jedinica bila podređena. Na sledećoj fotografiji vidimo Nikolu Kovačevića Nikicu, međutim to nije na stratištu. Ja bih hteo da mi pomognete da mi kažete da li su oni bili pripadnici jedinice koja je bila podređena MUP-u. Preći ćemo brzo preko ove fotografije. Ne očekujem da ćete mi reći da prepoznajete neke, ali ako nekog prepoznate, recite nam.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Rekao sam više puta da nisu bili pripadnici MUP-a. Ta grupa i ta formacija nije bila pripadnik MUP-a.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći je Zoran Topić. Nakon njega Đuro Mileusnić. Zatim Dragiša Žuber, nakon toga Pero Opačić sa nadimkom "Čoke", to je ovaj čovek sa brkovima na donjoj desnoj slici, a vidi se i na drugima. Da li pepoznajete tog čoveka?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, apsolutno ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeću fotografiju, molim.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, vi niste postavili nikakvo pitanje o onoj prethodnoj trojici.

TUŽILAC NAJS: Ne, rekao sam da smo te identifikovali kao ljude koji su bili članovi te jedinice i želeo sam da ga pitam jesu li bili članovi te jedinice? Ovo je Slobodan Davidović. Mi tvrdimo da je on snimljen i na stratištu. Prepoznajete li tog čoveka?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, rekao sam da ne prepoznajem nikoga od ovih do sada, a ne znam inače nikoga iz sastava tih jedinica lično, niti bih mogao da ih prepoznam. Ništa zajedničko nisam sa njima imao, rekao sam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Pogledajmo sledeću fotografiju. Petar Dmitrović. On je na donjoj fotografiji, na levoj strani sa crvenom beretkom. Prepoznajete li uniformu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne vidim uniformu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ranije ste rekli nešto o oznakama. Želim da vas pitam s tim u vezi sledeće: da li vam je bilo poznato da jedinice koje prelaze iz Srbije u Republiku Srpsku da se tamo bore, menjaju svoje oznake pomoću kojih mogu da se identifikuju kada prelaze iz jedne zemlje u drugu? Da li vam je to bilo poznato?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da menjaju oznake? To mi nije bilo poznato da menjaju oznake prilikom prelaska granice. Moguće da je to tačno, ali meni to nije bilo poznato. Granični prelazi nisu bili pod mojom kontrolom na bilo koji način.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeću fotografiju, molim. Slobodan Stojković. Na sledećoj fotografiji se vidi jedan od ljudi koji je učestvo-vao u ubistvima, Pero Petrašević. Vidite gornju desnu sliku, a mislim da se vidi kako se brije, gore levo.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Meni nepoznat.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeću fotografiju. Još nekoliko koje mi trebaju. Sledeći je Milorad Momić. I on se vidi na stratištu. Zatim čovek kome znamo samo nadimak, "Šiptar". Na levoj fotografiji vidi-mo kako ga sveštenik blagosilja. To je takođe čovek koji je učestvo-vao u ubistvima. Da li vam ovo lice ili nadimak "Šiptar" nešto gov-ore?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zatim lično ime ovog čoveka ne znamo. Prezime je Grubor. I sledeći koga verovatno ne znate, je Branislav, prezime nepoznato. To je čovek koji stoji sa prekrštenim rukama, levi od dvojice u sredini slike sa prekrštenim rukama. Ima brkove.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne poznajem ni prvog, ni ovog sada. Nikad ih nisam video.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Zatim Milko, prezime nepoznato. Imamo ih još osam, otprilike. Sledeći se preziva Hovan, lično ime nepoznato. Sledeći se preziva Đurik, ime nepoznato. Sledeći je

čovjek koji je bio vozač autobusa. Vozač autobusa iz Srebrenice koji je učestvovao u tome, nadimak "Braco". Poznajete li njega?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeća slika pokazuje Aleksandra Medića, jednog od onih koji su učestvovali u ubistvima. Vidimo prvo kako ga sveštenik blagosilja i zatim i na drugim slikama. Nakon toga na fotografiji je Saša. Isto tako učestvovao u ubistvima. Zatim Branislav Medić. Ova fotografija nije na stratištu. Ovu fotografiju smo skinuli sa drugog video snimka. Nakon toga Srđan Manojlović, za koga se kaže da je kapetan Vojske Jugoslavije ili da je to bio. Sledeći se zove Srećko, prezime nepoznato. Pretposlednji ili pret-pretposlednji, ime nepoznato, prezime Miljković. Pretposlednji, ime nepoznato, prezime Olujic i poslednji Branislav, prezime nepoznato. Ja sam vama, kao pripadniku policije koji je u to vreme bio na visokom položaju i koji je još uvek pripadnik MUP-a izneo navode koje smo mi bili u stanju da zaključimo, kako bih protivrečio vašim navodima o dobrom ponašanju srpskih snaga u Republici Srpskoj. Dve stvari u vezi s tim: vi ste rekli da ćete nam pomoći. Možete li da nam pomognete u vezi s tim šta su ti ljudi bili, na kojoj su bili funkciji, odnosno na kom položaju su bili u julu 1995. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ali, molim vas, da odgovorim prvo na pitanje. Ja nisam rekao ništa o ponašanju srpskih snaga u Republici Srpskoj. Dakle takvu konstataciju iznesete i onda pređete na pitanje i onda ne stignem da odgovorim na to prethodno pitanje i onda, naravno, ispadne kao da sam se složio s tim. Dakle zaista se ne sećam da sam rekao o dobrom ponašanju srpskih snaga u Republici Srpskoj. Ja sam samo rekao da su policijske snage kojima sam ja rukovodio u vezi sa Bajinom Baštom, Pribojem, Rudom i Višegradom i u vezi sa angažovanjem Posebnih jedinica policije u regionu Banja Luke, Prijedora i Doboja, u vezi sa tim jedinicama sam pričao. I dalje ponavljam da su te jedinice bile krajnje profesionalne i obavljale su policijske poslove na maksimalno profesionalan način. I ne mogu se dovesti ni u kakvu vezu sa bilo kakvim zločinima. Sve ovo šta ste mi pokazali, ama baš nikakve veze nema sa mnom.

Naravno, ja sam svedok i gledaču i odgovaraću na ono sve šta vi pokažete na slici i na svako pitanje koje mi postavite. Ali ovo zaista nisu pitanja za mene. Nemam nikakve veze sa ovom grupom, niti moje jedinice imaju veze sa ovom grupom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li onda dozvoljavate mogućnost da je neka jedinica potčinjena MUP-u Srbije koja sebe zove "Škorpioni" bila na teritoriji Republike Srpske u području Jahorine i da je učestvovala u ubijanju ljudi iz Srebrenice? Da li dozvoljavate takvu mogućnost?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Kada je reč o Resoru javne bezbednosti, apsolutno ne dopuštam, a kada je reč o Resoru državne bezbednosti, nemam nikakva saznanja i ne verujem u to. Pretpostavljam da bih nešto slično morao da znam, mada kada je reč o Resoru državne bezbednosti, za koji sam rekao da u principu se nisam interesovao čime se bave.

SUDIJA BONOMI: Omeo vas je komentar koji je išao pre poslednjeg pitanja, pa niste onda odgovorili na samo pitanje. A pitanje je bilo: možete li da pomognete u utvrđivanju da li su ovi ljudi bili pripadnici jedinice pod nazivom "Škorpioni" u julu 1995. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja zaista ne mogu da pomognem više nego što sam rekao do sada. Ako imate neko konkretnije pitanje koje bi na taj način bilo od pomoći, ja sam tu.

SUDIJA BONOMI: Ne, mislim da je pitanje postavljeno zato što ste vi u vezi sa nekim ranijim dokumentima rekli da možete da se raspitate. Pa zar to nije nešto šta može da se učini sa ovim materijalom koji ste dobili u obliku video snimka?

SVEDOK STEVANOVIĆ: U tom smislu, naravno, mislim da mogu. Ja ne znam kakav će biti odgovor organa, ali pretpostavljam da za ona imena, ako ih dobijem na kraju svedočenja, mogu da proverim da li

su pripadnici MUP-a ili ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja sam vam zato i dao kontekst filma i ove fotografije. Recite nam da li ste spremni da se poslužite vašim ovlašćenjima i da utvrdite, potvrdno ili negativno, da li su ovi ljudi bili pripadnici "Škorpiona" u julu 1995. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To, naravno, ne mogu da proverim da li je neko bio pripadnik neke grupe za koju ja ne znam gde je postojala i pod čijom komandom je bila. Dakle ja ne znam ... Ja znam za tu grupu iz 1995. godine, jer sam tamo prosto na jednom mestu video tri, četiri čoveka koji su se tako predstavili i imam u ušima taj naziv za tu grupu, ali zaista ne znam čime se bavila, ne znam u čijem sastavu je bila i nemam pojma gde je sve bila. Nisam se bavio grupama. Ja ne znam gde je sve bila ni Srpska dobrovoljačka garda. Ne znam gde su bile druge grupe, slične.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Stevanoviću, razlog zbog kog sam vas ja sve to pitao, odnosno nadovezao se na pitanje gospodina Najsa, vi, naime, odbijate bilo kakvu vezu između onoga šta ste videli na snimku i Resora javne bezbednosti MUP-a. Zatim dalje kažete da vi ne verujete da bi oni mogli da budu deo čak ni Resora državne bezbednosti MUP-a. A u tom odgovoru takođe kažete da su oni bili, vi biste to trebali da znate. I zato sam vas ja pitao možete li da se raspitate, možete li da istražite da li su ti ljudi imali bilo kakvu funkciju u MUP-u 1995. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Kada sam rekao da bih mogao da pokušam da utvrdim podatke, ja polazim od toga da bi mi na zahtev, nadležni ... Nadležna jedinica u ministarstvu dala takav podatak. Ja to prosto očekujem. U ministarstvu bi trebala da postoji kompletna informacija svih zaposlenih u ministarstvu u nekom periodu do danas. Jedini problem koji može da postoji, jeste uništenje informacionog sistema bombardovanjem zgrade. To je jedini problem koji postoji. Ministarstvo, dakle, ima u arhivi spisak svojih zaposlenih i to ne bi trebalo da bude veliki problem. Resor državne bezbednosti je u per-

sonalnom smislu bio relativno izdvojen, ali takođe mislim da postoji dokumentacija o tome.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, sada je vreme za pauzu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako je prikladno, imam samo jedno ili dva pitanja u vezi sa ovom temom. Isto tako želeo bih svedoku sasvim jasno da kažem koja je pozicija Tužilaštva u vezi s ovim. Gospodine Stevanoviću, želim vašu pomoć, ako možete da mi je date, u vezi sa sledećom tvrdnjom: ta grupa nije mogla da uđe u Republiku Srpsku kroz prelaz na Rači bez saučesništva i saznanja onih koji su kontrolisali granične prelaze. To znači da ste vi morali da znate da je ta grupa ušla. To je tvrdnja koju vam ja iznosim.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To nije tačna tvrdnja. Dakle, ja zaista nisam imao potrebe da znam, niti sam za to bio zadužen ko prelazi granični prelaz u jednom ili u drugom smeru. Za to se ... Za to je bila nadležna Uprava pogranične policije. To sam vam rekao više puta. Osim toga, ove pojačane mere ili posebno pojačane mere, da tako kažem, bile su primenjene od Bajine Bašte, južno, do granice sa Crnom Gorom, a severno ne. Bile su svakako neke pojačane mere, ali pod onim pojačanim merama o kojima smo pričali na ovom suđenju, njih treba vezivati samo Bajina Bašta i južno prema crnogorskoj granici. To je jasno objašnjeno u mojim prethodnim izlaganjima. A da li neko nekada može da pređe i van ovih graničnih prelaza ilegalno, to je opšte poznato da može. S druge strane, neki pripadnici Vojske Republike Srpske i Vojske Republike Srpske Krajine imali su prebivalište u Srbiji i, normalno, prelazili granicu. Režim graničnog prelaza, graničnog prelaženja je bio - lične karte, uproščeno rečeno. Dakle nije imalo potrebe da se nosi putna isprava i tako dalje. Svako je mogao da pređe granicu kada je to želeo sa najobičnijom ličnom kartom u regularnoj proceduri.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, ako vaše pitanje pretpostavlja da je ovaj svedok kontrolisao granične prelaze, ja moram da kažem da je moje shvatanje njegovog iskaza to da su granični prelazi bili

u nadležnosti jednog posebnog odeljenja u Ministarstvu unutrašnjih poslova. On se bavio svojim snagama i njegov zadatak je bio da pomogne. Nije njegov iskaz da je on kontrolisao granične prelaze.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni sudijo, vi ste, mislim, u pravu u analizi onoga šta je rečeno u svedočenju. Međutim, moja tvrdnja je, i svedok ne mora na to da odgovori, jer će on da odgovori ono šta je već rekao, moja tvrdnja je da ako je ovaj čovek bio na onoliko visokom položaju, kao što je rekao da je bio i bavio se onom vrstom podrške kojom je rekao da se bavio, onda se nešto ovakve prirode nije moglo obaviti, a da za to on ne sazna. I samo još jedna stvar pre pauze. Druga stvar koju želim da kažem zasniva se na onome što sam govorio o tome da ste vi bili čovek od poverenja. Želim da vam kažem sledeće: do 21. jula, dobrih nedelju dana nakon prvih vesti o tome šta se dogodilo, a koje su došle do vaše Vlade, vi ste bili jedini kome se mogao poveriti zadatak da odete tako blizu Srebrenice i pokupite holandski bataljon, tu ste dobili saznanje o masakru. Prema tome, moje pitanje vama je sledeće: kada vas je tamo poslao zamenik ministra, da li vam je rečeno da se u Srebrenici odigrao jedan ozbiljan događaj, jedan teški masakr?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Najpre da kažem da su vaše prethodne konstatacije apsolutno netačne. A drugo da kažem da mi apsolutno ništa o tome nije niko rekao, niti sam bilo šta o tome mogao da zaključim iz onoga šta sam video u Bratuncu i iz tog kratkog kontakta koji sam imao sa rukovodstvom holandskog bataljona. Dakle budite sigurni da vam pričam samo istinu i čistu istinu.

TUŽILAC NAJS: Časni sude, ja ću, ukoliko Sud to dozvoli, svedoku da dam fotografije i imena, a kako bi on mogao da istraži ono šta je u okviru njegovih mogućnosti.

SUDIJA ROBINSON: Da. Idemo na pauzu 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvoite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanoviću, idemo sad na jedan mnogo kasniji događaj. Dubrava (Dubrave). Jedan od razloga zbog kojih želim da govorimo o tome je zato što vi imate neka lična saznanja o tome, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam delimično objasnio da imam vezu sa Dubravom u smislu što sam bio zadužen da razgovaram sa predstavnikom Ministarstva pravde, a Ministarstvo pravde je imalo zahtev da se MUP uključi u evakuaciju zatvorenika iz zatvora "Dubrava" nakon bombardovanja tog zatvora.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta mislite tačno time da kažete? Mi znamo da ste nam vi rekli da ste bili prisutni kad su zatvorenici napustili zatvor.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja nisam nikad bio prisutan u zatvoru. Ja sam bio u Prištini (Prishtine) u vreme bombardovanja ili možda dan kasnije, a ono čega se dobro sećam jeste to kada je došao, mislim, pomoćnik ministra pravde, koji ima prezime kao i ja i kada me je neposredno pre njegovog dolaska pozvao ministar i rekao mi da primim tog kolegu iz Ministarstva pravde i da mu pružim pomoć oko evakuacije zatvorenika iz KPZ "Dubrava" u KPZ "Lipljan" (Lipjan).

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Poslednji put kad ste o ovome govorili rekli ste da je načelnik štaba, mislite, 23. maja, poslao naređenje kojim se SUP-u u Peći (Peje) naredilo da pruži službenu pomoć zvaničnicima u zatvoru. Da li je to tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Želite li promeniti neki deo te izjave?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dubrava ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam da li sam dobro shvaćen, ali ono šta sam rekao, ja i dalje stojim iza toga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tužilaštvo je o Dubravi dalo jedan relativno kratak uvod i istorijat i zato želim da vas upitam za nešto više pomoći. Taj je zatvor sagrađen osamdesetih godina, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nije mi to poznato. Negde sam pročitao kad je sagrađen, ali se ne sećam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je trebalo da bude jedan od najvećih zatvora u Evropi (Europe). Mislim da je to trebalo da bude drugi ili treći zatvor u Evropi.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja to ne znam, ali znam da je bio veliki zatvor. Veliko prostranstvo je zauzimao. Bilo je dosta objekata. Leteo sam iznad tog zatvora helikopterom, a mislim da sam samo jednom bio u njemu, ali čak ni to nisam siguran.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači vi ste preleteli zatvor. Pa da vidimo onda, prvo ... Ovde vidimo Istok (Istog), to je, kao što vidimo, na jednoj strani Kosova, relativno nenaseljeno mesto i sam Istok je relativno udaljen od drugih naselja. Mislim da se zatvor ne vidi na ovoj karti. Relativno nenaseljeno područje, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa mislim da jeste relativno nenaseljeno, ali mislim da je po mojoj proceni naseljenije nego što bi se ovde moglo videti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I kad je zatvor sagrađen, a to pokazuje i materijal koji je već pred sudijama, iako se time još nismo posebno bavili, neki su mislili da je ovaj zatvor sagrađen i za neke druge svrhe, a ne samo za držanje zatvorenika. Da li je tačno da su neki ljudi mislili da je taj zatvor imao i neku drugu svrhu osim držanja zatvorenika?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Meni to nije poznato.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Koju je drugu svrhu imao ili za koju je drugu svrhu bio planiran. U tom smislu sam odgovorio.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs i gospodine Stevanoviću, moramo da prekinemo sa radom na trenutak zbog tehničkih razloga, a odnosi se na funkcionisanje albanske prevodilačke kabine.

TUŽILAC NAJS: Dobro, ja ću da ostanem da stojim jer mi je stolica prepuna dokumenata.

SUDIJA ROBINSON: Možete da nastavite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 1999. godine, vi ste već bili na vašem ministarskom položaju.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam dobio prevod, izvinjavam se.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nemamo prevod.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Bojim se da je prilikom ovog tehničkog podešavanja isključen svaki kanal, pa bi morao neko ponovo da podesi kanal kod svedoka na srpski prevod.

SUDIJA ROBINSON: Da, mislim da sada čujemo.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle 1999. godine već ste bili na vašem ministarskom položaju.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Bio sam pomoćnik ministra, a ne ministar.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vam je to dalo uvid u sve apekte rada MUP-a?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ne sasvim u sve i ne sasvim

na svim nivoima. Dakle ja sam bio pomoćnik ministra. Prisustvovao sam sednicama kolegijuma ministra i sa svim pitanjima koja su razmatrana na tom nivou, ja sam, u principu, bio upoznat. Naravno, kada sam prisustvovao tim sednicama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Iz dokumenata koje smo juče gledali, a koji se odnose na 1998. godinu, videli smo da ste vi redovno prisustvovali i sastancima zajedničke komande na terenu, na Kosovu. To je tačno, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam šta podrazumevate pod pojmom "redovno". Dakle, ja sam na sastancima kojima su ti ljudi prisustvovali, prisustvovao možda desetak puta, plus minus pet, otprilike.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Evo nečega šta ste vi, po mom mišljenju, sigurno morali da znate, iako o tome tek moramo nešto da čujemo, a radi se o tome šta se u tom zatvoru radilo otprilike u junu 1998. godine. Razmislite o tome. Pokušajte se da se setite šta se to dogodilo u tom zatvoru u junu 1998. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Šta se dogodilo u zatvoru?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu da se setim. Podsetite me, a svakako ću reći ako znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne možete? Pa iz zatvora su iseljeni zatvorenici i zatvor su preuzeli pripadnici Jedinice za specijalne operacije pod komandom Legije i Simatovića. Razmislite ponovo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa nemam potrebe da razmišljam. U vezi s tim imam saznanja, ali mislio sam šta se desilo u zatvoru. Imao sam asocijaciju na neki događaj koji bi bio bezbednosno problematičan. Dakle, zaista, tokom 1998. godine u delu zatvora je bilo sedište Jedinice za specijalne operacije. To mi je poznato, ali mi nije poznato da su zbog toga iseljeni zatvorenici. Moguće da jesu, ali meni to zaista nije poznato.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je, naravno, možda i kontekst vazdušnih NATO udara, ali na to ćemo još kasnije da se vratimo. Znači 1998. godine, to je bilo mesto odakle su Simatovićeve jedinice pod zapovedništvom Legije i nadzorom Stanišića operisale u onom delu Kosova u kome se nalazi Istok, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je deo, dakle KPZ "Dubrava" je zaista korišćen za sedište specijalne, te jedinice JSO i, naravno, u vreme dok je ona tamo boravila, iz tog sedišta je upućivana na zadatke u skladu sa planovima u kojima je ta jedinica učestvovala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko je upućivao tu jedinicu na operacije protiv OVK (UČK, Ushtria Clirimtare e Kosoves) iz Dubrave?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ta je jedinica, kao što je poznato, bila u sastavu Resora državne bezbednosti. U onim glavnim operacijama, o kojima smo pričali na prethodnim sastancima, ta jedinica se uključivala u skladu sa planom koji je generalni i odnosio se na celo Kosovo i Metohiju i u skladu sa pojedinačnim zapovestima, odnosno naređenjima koja smo imali prilike da vidimo. Naravno, oni nisu učestvovali u svim akcijama, već samo u određenim akcijama, u skladu sa tim pojedinačnim naređenjima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada je 1998. godine Jedinica za specijalne operacije napustila zatvor?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Taj podatak ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zna li išta o tome u kojoj su meri zatvorenici vraćeni u zatvor ili, alternativno, u kojoj je meri povećana zatvorska populacija?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to apsolutno ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 1999. godine, neke snage bile su locirane u blizini zatvora. Tada više nisu bile u zatvoru, ali bilo je snaga u blizini zatvora i to kako JSO, tako i drugih snaga. Da li se sećate

toga?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam znao tačne pozicije snaga tokom 1999. godine. Dakle ne mogu da se setim. Moguće je da jesu, ali ne mogu da potvrdim tačnost te činjenice. Jedinice su bile na celom prostoru. Objasnio sam da nijedna jedinica nije koristila svoj mirnodopski lokalitet zbog opasnosti od bombardovanja, pa su sve jedinice koristile više rezervnih lokacija iz kojih su rukovodile poslovima iz svoje nadležnosti. Moguće je da je neka od tih jedinica bila i u blizini Dubrave, ali ja to zaista ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Rezervna jedinica iz Kruševca je, na primer, bila u blizini zatvora. Sećate li se toga?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne sećam se, naravno, ali mi pomozite da li je reč o policijskoj ili vojnoj jedinici.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko ja znam, vojna jedinica.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa to svakako ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I to nas onda dovodi do vaše analize i vaših dokaza o bombardovanju zatvora u Dubravi. Vaši izvori informacija su dokumenti, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dokumenti i, naravno, neke telefonske i usmene informacije koje sam dobijao dok sam bio u Prištini.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Od koga ste dobijali usmene informacije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa od Sekretarijata u Peći. Ne znam lično od koga i u samom štabu na osnovu informacija koje su dolazile u štab iz SUP-a u Peći.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li da imenujete nekoga od tih ljudi od kojih ste tada dobijali informacije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa moguće da bih pogrešio. Mogu da imenujem otprilike ljude koji bi logično trebali da mi otuda takve informacije pošalju. Dakle načelnik SUP-a u to vreme

bio je gospodin Boro Vlahović. Načelnik odeljenja policije ... Znam čoveka, ali ne mogu u ovom trenutku da se setim imena. Zamenik načelnika SUP-a, ako se dobro sećam, bio je gospodin Vulević ili eventualno od šefa smene dežurne službe u tom trenutku. Dakle, bilo je važno da se dođe do informacije, a nije bilo važno ko će je preneti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Kad vam je optuženi postavljao pitanja, skrenuo vam je pažnju na dokazni predmet 204. Vi ste pročitali relevantan paragraf i rekli: "Bombardovanje NATO snaga bilo je ponovljeno od 17.00 do 18.05 i zatim ponovo u 23.00 i zatim 22. maja 1999. godine u 6.10". Možete li na osnovu vaših ličnih saznanja da kažete bilo šta o tim vremenima?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Na žalost ne mogu da govorim skoro ništa o vremenima. Ja sam, kada sam čitao dokumente, identifikovao 19., 20., 21., 24. i tako dalje, a to šta stoji u transkriptu, verovatno sam pročitao. Dakle, tačne termine i tačne datume se ne sećam. Sećam se orijentaciono da je to ... Da je bombardovanje ponavljano, mislim, tri dana, da je uviđaj nastavljan najmanje tri puta i tako dalje, a da je ... A sećam se da je 24. izvršeno evakuisanje zatvorenika ili eventualno 25. Taj datum mi je nekako ostao u sećanju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vratimo se samo na sekund na zauzimanje zatvora ili dela zatvora od strane JSO. Za tako nešto, na kom nivou je bio potreban pristanak?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa na nivou dva ministarstva. Dakle zatvor se svakako ne bi koristio da nije postojala saglasnost Ministarstva pravde u vezi sa tim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Dobro. Vratimo se sada na vreme na bombardovanja. Ako vam kažem da je vreme 6.10 smišljena fabrikacija od strane onih koji su to vreme zapisali, šta vi na to odgovarate?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa mislim da takva tvrdnja da

je reč o fabrikaciji nije tačna. Ne znam, naravno, o kom dokumentu je reč, ne mogu ovog trenutka da se setim, ali ne bih prihvatio da postoji bilo koja fabrikacija u dokumentima koji se nalaze u ovim dosijeima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi biste kao policajac prihvatili, pretpostavljam, da je, uopšteno govoreći, korisno proveriti šta čovek ili ustanova na čiji se račun iznose optužbe o nepravilnom postupanju, kažu ili pišu tokom jednog dužeg vremenskog perioda?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam, možda, najbolje razumeo pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. U redu. Idemo dalje. Pogledajmo prvi dokument. Prvo idemo na tabulator 202. Dakle to su dokumenti Odbrane, tabulator 202. Iz tog dokumenta može nešto da se vidi. Vidimo, dakle, da se u ovom dokumentu vidi tek to da je za 21. maj 1999. godine zabeleženo da je u vremenu od 8.30 do 23.45 bilo napada, 47 razornih projektila i tvrdi se da su od dejstava poginula 93 zatvorenika. Recite nam čiji je to dokument? Da li je potpisan?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da sam već objasnio. Ovo je sažetak kompletnog predmeta o Dubravi sačinjen u Ministarstvu unutrašnjih poslova, jer je takav dobijen, odnosno dobili su ga savetnici Odbrane, ali on bi trebao da bude potkrepljen dokumentima u prilogu, u nastavku, u stvari.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naime, ovaj dokument nije identifikovan ni na koji način. On pokriva dane od 19. do 21. maja i uopšte ne spominje 22. maj. Međutim, u tom dokumentu se tvrdi da su poginula 93 zatvorenika.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, u ovom dokumentu se navodi to, u drugoj alineji, 21. maj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dozvolite mi da vam to objasnim. Mi smo ovde čuli iskaz trojice preživelih iz Dubrave i kad je reč o tom danu i o prethodnoj večeri, 21. maja, oni kažu da su tada, 21. maja, pogin-

ula, ne 93 čoveka, nego jedan od njih kaže 18, 19, drugi kaže 19, treći kaže 23, ali ne 93. Vi ne možete da garantujete za tačnost informacije u ovom dokumentu, zar ne? On je potpuno anonim. Mi o tom dokumentu ništa ne znamo.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam objasnio, reći ću ponovo, dakle ja sam siguran da je ovaj dokument dostavljen iz zvanične dokumentacije Ministarstva unutrašnjih poslova. Na prvi pogled ne vidi se nikakva oznaka, niti identifikacija, a on je sažetak ostalih dokumenata u prilogu. I sve šta ovde piše moralo bi biti potvrđeno i dokazano sledećim dokumentima koji se mogu identifikovati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne mogu sad tačno da se setim, ali čini mi se da je ovo izvod iz dokumenta koji je inače bio ovde dat kao dokazni predmet kad je svedočio načelnik Sekretarijata za unutrašnje poslove Peć, Paponjak, u širem dokumentu koji sadrži sve događaje sa smrtnom posledicom na teritoriji Sekretarijata za unutrašnje poslove Peć, a ovo se odnosi samo na Dubravu. Ali ja nemam sad kod sebe ona dokumenta koja je gospodin Paponjak koristio uz dokazne predmete, a to ćemo moći da proverimo. Mislim da je to iz tog dokumenta izvadak, a taj je dokument pripremljen u Ministarstvu unutrašnjih poslova i sve ima po sekretarijatima. Dakle, ovde je bio Sekretarijat Peć.

SUDIJA ROBINSON: Znači vi želite da kažete da taj dokument treba da se gleda kao celina. Naime, vi ste ga ponudili na uvrštenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da, da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa dozvolite mi onda da iznesem jasno naš stav. Ja optuženom putem svedoka ili svedoku kažem da je broj od ukupno 93 poginula zatvorenika netačna i namerno falsifikovana.

Da li me razumete, gospodine Stevanoviću? Broj od 93 poginula je preterana i to namerno.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja razumem šta vi kažete, ali ne mogu da se složim sa tom tvrdnjom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Idemo onda sada na tabulator u vašem dokumentima ... Samo trenutak, 208. Ovo je dokument koji, čini mi se, ranije nismo imali preveden, a sada imamo prevod. Da li je to naš prevod? Da. Dakle mi smo ga preveli zato što je to značajan dokument, a izgleda da ga redovnim procesom ne bismo dobili na vreme. Sad kad imamo ovaj dokument, pozivam i svedoka i Pretresno veće da pogledaju poslednje dve stranice dokumenta i da primete promenu u veličini slova i činjenicu da na poslednjoj stranici nema numeracije stranice koja stoji gore iznad teksta. Dakle ako prvo pogledamo original, gospodine Stevanoviću, ovo je dokument datiran 2. juna i upućen vašem ministru Stoilkoviću, a kopije su dostavljene i drugima. Ako sada pogledamo i drugu stranu vidimo da tu stoji, na trećoj strani: "Napad NATO agresora je ponovljen i trajao je od 8.20 do 10.30 21. maja. Napad je izveden sa preko 25 projektila velike razorne moći, pri čemu su svi objekti Kazneno-popravno zavoda pogođeni i gotovo uništeni". Pa zatim nešto niže: "Takođe u ovom napadu poginulo je više osuđenika. Do sada je iz ruševina izvađeno 97 osuđenika". Zatim sledeći paragraf, kaže se da je porušen ogradni zid: "Što je najverovatnije i bio jedan od ciljeva agresora, imajući u vidu da je među osuđenicima bilo poznatih terorista i zlikovaca koji su počinili više ubistava policajaca i vojnika, a za koje se stalno interesovao Međunarodno komitet crvenog krsta (ICRC, International Committee of the Red Cross) i druge takozvane humanitarne organizacije. Odmah po rušenju ogradnog zida zavoda, jedna grupa osuđenika je pokušala da izvrši bekstvo, ali su u tome sprečeni brzom i efikasnom intervencijom pripadnika službe za obezbeđenje, koji su, kružno raspoređeni oko zidova zavoda, održavali bezbednost u meri određenoj situacijom permanentnih naleta i bombardovanja". Objasnite mi šta to znači, ova poslednja rečenica?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ova dugačka rečenica: "Odmah po rušenju ogradnog zida", na tu rečenicu da li mislite?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Poslednja rečenica u paragrafu gde kaže: "Kružno raspoređeni oko zidova zavoda održavali bezbednost u meri određenoj situacijom permanentnih naleta i bombardovanja".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam šta bih vam rekao više osim ovoga šta ste pročitali, dakle služba obezbeđenja je obezbeđivala zatvor na odgovarajući ... Po odgovarajućem rasporedu koji je ovde opisan.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, ovde u ovim dokumentima nema nikakve informacije o tome, niti ste vi usmeno čuli bilo šta o tome, da su zatvorenici koji su pokušavali da pobegnu pri tome streljeni, jer da se to dogodilo, to bi onda bilo na propisan način i zabeleženo, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam rekao da nisam, ne sećam se da sam imao tu informaciju da je bio pokušaj bekstva. Ovde se vidi da se nešto govori o pokušaju i o sprečavanju pokušaja bekstva, ali rekao sam, ja lično nisam imao sećanje na informacije te vrste. I ja sada mogu ovaj dokument da tumačim, naravno, kao i vi ili drugačije, ali otprilike da ova poslednja rečenica je sama po sebi jasna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pokušaj bekstva, to tu piše. Ja to, naravno, nisam morao znati.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se ovde na trenutak. Ostavimo sada dokument po strani. Skoncentrišimo se na te događaje. Ono šta se dogodilo je to da su nakon bombardovanja od 21. maja, zatvor u ranim jutarnjim satima 22. maja zauzele specijalne snage. Zatvorski stražari su izbačeni iz zatvora, a snage koje su tada ušle u zatvor, dobile su određene ruke da sa zatvorenicima rade šta hoće. To se, u stvari, dogodilo, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa to, to je vaša tvrdnja sa kojom se ja ne slažem i o kojoj nemam nikakva saznanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Želim da vas pitam još nešto, budući da ste vi bili na visokom položaju i bili u kontaktu sa ministrima koji su u vas imali poverenja. Da li je postojao plan da se na bombardovanje odgovori ubijanjem svih albanskih zatvorenika u tom zatvoru? Da li je postojao smišljen plan da se učini upravo to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To apsolutno nije tačno. Nikakav plan da se ubije bilo ko van, van slučajeva propisanih zakonom, ne postoji, a zakonom ne postoji nijedan slučaj, nijedna mogućnost da se neko namerno ubije. Rekao sam više puta da je smrt mogla da nastupi samo kao posledica i to kao nepoželjna posledica zakonite upotrebe sredstava prinude.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ono šta nam jeste poznato, je da ako su neke druge snage, van zatvorske službe, preuzele zatvor, za tako nešto bila je potrebna odluka na visokom nivou, baš kao što je, za nešto slično isto tako bila potrebna odluka 1998. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Takođe ta logika nije, nije ispravna. Ako dođe do bilo kog događaja sa smrtnim posledicama, ne treba nikakva odluka lokalnoj policiji da preduzme odgovarajuće mere u skladu sa zakonom. Sasvim je drugi slučaj kada se zatvor preuzima na korišćenje u određenim ... Ovde je bila reč u mirnodopskim uslovima sa posebnom bezbednosnom problematikom. Dakle ne može se porediti prethodna činjenica sa ovom koju ste istakli u poslednjoj tvrdnji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kakvo je vaše shvatanje specijalnih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa taj pojam se jako često i pogrešno koristio. U Ministarstvu unutrašnjih poslova postoji samo jedna specijalna jedinica koja se zove Specijalna antiteroristička jedinica. Objasnio sam više puta da Posebne jedinice policije ne mogu da dobiju ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi biste sigurno znali šta su te jedinice radile. Vi ste znali šta su te jedinice radile na Kosovu u maju 1999. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim na posebne ili na specijalnu jedinicu?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, jedinice koje ste vi opisali. Vi ste znali šta su one radile, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam, naravno, znao načelno zbog kojih zadataka su tamo i na kojim zadacima se angažuju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Vratimo se onda sada na dokument. Nekoliko paragrafa kasnije, to je na engleskom pri vrhu stranica 4 i 5: "NATO avijacija i dalje svakodnevno bombarduje Kazneno-popravni zavod u Istoku". Jeste li pronašli taj pasus?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naravno, ako je ovaj dokument koji je datiran 2. juna netačan, to da je NATO svakodnevno bombardovao Kazneno-popravni zavod u Istoku, onda to može odmah da se kaže, dakle to nije tačno.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ovakva formulacija zaista sama po sebi ne bi bila tačna iz informacija koje ja imam, ali ne verujem da je bila namera da se kaže da je netačna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. U sledećem paragrafu piše: "Treba istaći da je Kazneno-popravni zavod u Istoku predstavljao jedan od najmodernijih zavoda u Evropi za koji je trebalo 10 godina da se sagradi" i zatim piše: "Kapacitet oko 3.000 mesta. Prema nekim informacijama, zavod u Istoku građen je i za druge namene sa ogromnim kapacitetima koji zadovoljavaju potrebe i susednih zemalja". I upravo je ta veličina privukla Frenkija i Legiju da dođu tamo sa svojom jedinicom.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa je, prvo, apsolutno ne znam

za ovu namenu, za potrebe susednih zemalja. Ne znam na šta bi se to odnosilo, ali ne verujem da je ta činjenica privukla jedinicu da bude tamo. Sve jedinice su tražile pogodnu lokaciju za svoje boravište na Kosovu, jer veliki broj policije nije mogao da se smesti u mirnodopske policijske objekte. I ne samo ta jedinica. Skoro sve posebne jedinice boravile su odgovarajućim objektima koji su za tu priliku bili najpogodniji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada, molim vas, dva paragrafa niže, pročitacu ga u celini: "Specijalne jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova su 22. maja 1999. godine u 5.00 stigle u zavod i ušle u zatvoreni deo, a po naređenju predstavnika MUP-a straža zavoda se povukla iz unutrašnjeg dela zavoda i zauzela je položaje u širem prstenu oko zidova radi pokušaja eventualnih bekstava zatvorenika". Čitam dalje: "Specijalne jedinice su dolazile i oko 17.00 istog dana i 23. maja oko 5.00 ". Dakle 23. maj 1999. godine. Prvo, primećujete li, gospodine Stevanoviću, da se ovde uopšte ne spominje bombardovanje od 6.10?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U ovom stavu očigledno se ne spominje bombardovanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali ono šta se spominje, ako su informacije u ovom paragrafu tačne, je to da u zatvoru više nema zatvorskih stražara, nego se u zatvoru sada nalaze specijalne jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prvo, verujem da je pogrešna informacija "specijalne jedinice". U to vreme većina policajaca je nosila maskirne uniforme ili sivo-maslinaste ili tamno plave, tako da, znači, za neupućene, svaki policijac u takvoj uniformi mogao bi da se okarakterise kao specijalni, a da li su napustili zatvor zatvorski stražari, to se takođe vidi, ali ne u smislu da su napustili kontrolu nad zatvorom, već je samo očigledno došlo do određene podele u zadacima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tu se kaže da su oni bili van spoljnog zida. Vi ovo, u stvari, izmišljate, gospodine Stevanoviću, zato što ste sada shvatili da taj dokument nikad nije trebao da bude uvršten u

spis, zar ne? Ja vam kažem da je ovaj dokument, dokument koji dolazi od optuženog, da je to dokument koji sve otkriva. Da vam pomognem u vezi sa još nečim. Dakle imamo tri svedoka Tužilaštva koji su ovde svedočili i to daleko pre nego što se pojavio ovaj dokument. Oni su rekli sledeće: rekli su da su 21. maja poginula 23. zatvorenika, da su 22. maja zadržani u zatvoru preko noći i da su 23. maja poređani na sportskom terenu i da je na njih pucano, mnogo ih je tada izgubilo život, zato što je pucano sa stražara. To je iskaz jednog zatvorenika. U 5.30 su oni postrojeni. Zatim sledeći zatvorenik, sledeći naš svedok kaže da su mu stražari naredili da se postroje 22. maja. Treći svedok daje sličan iskaz. Prvi čak i daje vreme, u 5.30. A sada da pogledajmo ovaj dokument optuženog: "Od 5.00 na dalje, na osnovu naređenja Ministarstva unutrašnjih poslova zatvorenici u zatvoru Dubrava bili su u rukama specijanih jedinica MUP-a". Recite mi šta su oni radili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja, naravno, mogu da pročitam samo ovo šta ovde piše. Takođe mogu da kažem da je normalno da policija posle takvog događaja izađe na lice mesta, da obezbedi lice mesta i da omogući istražnim organima da vrše uviđaj. Ja ovde zaista ne vidim šta su oni radili. Ja mogu samo da pretpostavim da su oni radili ono šta sam prethodno rekao. Naravno, to treba sada uporediti i sa terminima vršenja uviđaja i sa ostalim terminima. Meni je sada teško da preko ove dokumentacije na takav način prelazim, da bih mogao da pravim neku ozbiljnu analizu. Ja se fokusiram na ovo. Ovde se zaista vidi da su jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova ušle u unutrašnji deo zida, odnosno u prostor zavoda i to da su ulazile 22. maja u 5.00 i ne znam ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ali ne mogu da govorim šta su radili. Znam šta treba da se radi nakon takvog događaja i siguran sam da to mora biti sadržaj rada takvih jedinica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sigurni ste?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne vidi se da je vršen uviđaj i ostali detalji, dakle nepotpun je izveštaj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dozvolite mi da vas uverim da ću ja da vam dam priliku da temeljno proučite dokumente. Moja tvrdnja upućena vama je sasvim jasna. Odluka koja je doneta na ministarskom nivou, da li je to odluka koju je trebalo da odobri ovaj optuženi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Na koju odluku mislite, izvinjavam se?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na odluku da se specijalne jedinice MUP-a uvedu u zatvor u 5.00 22. maja. Da li je to odluka sa ministarskog nivoa koju bi, prema vašem shvatanju situacije, trebalo da odobri i optuženi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno takva odluka nema potrebe da bude doneta na nivou ministra, niti na nivou ministarstva. Ako je bilo koji objekat ili bilo koji prostor bombardovan i ako u tom prostoru postoji bar jedno ranjeno lice, čak i da ne postoji ranjeno, nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova je da izađe na lice mesta, da obezbedi lice mesta, odnosno da preuzme kontrolu nad licem mesta, da obavesti nadležne pravosudne organe i da im asistira u toku uviđaja i drugih istražnih radnji. Za tako nešto ne treba ničija odluka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Okrenimo onda još jednu stranu i pri dnu strane stoji rečenica u kojoj piše: "Ovlašćeni radnici Ministarstva pravde su 25. maja 1999. godine u Prištini održali sastanak sa svim" i tu se rečenica prekida i ako okrenete sledeću stranicu videćete da je veličina slova ista i zatim sledi *non sequitur* rečenica koja glasi: "U Kazneno-popravnom zavodu 'Dubrava' u Istoku, pre bombardovanja bilo je smešteno 1.079 zatvorenika. Tokom bombardovanja poginulo je 96 zatvorenika, a tri zatvorenika su kasnije podlegla povredama". Možete li da nam kažete gde možemo da nađemo stranu koja se zaista nastavlja na prethodnu, na prethodnu stranu broj 5? Gde možemo da nađemo kompletnu verziju ovog dokumenta, jer ovo ovde nije kompletna verzija?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja takođe vidim da ovde nedostaje bar, bar sledeća strana, a ovo, ovaj tekst koji je pisan krupnim slovima, ne verujem da je sastavni deo ovog teksta. Moguće da je prilog neki, kao nekakav siže. Dakle u mom tabulatoru ja zaista nemam poslednju stranu, a očigledno je da bi trebala da postoji bar još jedna strana.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Najs, želeo bih gospodina Stevanovića da pitam sledeće. Jedinice za koje se ovde kaže da su stigle u Kazneno-popravni zavod u 5.00 22. maja, to su jedinice nad kojima ste vi imali kontrolu? One spadaju u vaš resor?

SVEDOK STEVANOVIĆ: U to vreme ja nisam imao operativnu kontrolu nad bilo kojom jedinicom u Ministarstvu unutrašnjih poslova. Objasnio sam da sam bio pomoćnik ministra i da sam na Kosovo odlazio po njegovom nalogu i obavljao konkretne zadatke u vezi sa njegovim nalogom i informisao ga povremeno. A objasnio sam kakav je bio način rukovođenja na Kosovu.

SUDIJA BONOMI: Pitanje nije bilo onoliko jasno koliko je trebalo da bude. Vi u vašem iskazu pažljivo razlikujete Resor javne bezbednosti i Resor državne bezbednosti, dakle ta dva elementa MUP-a. Da li onda mogu da pretpostavim da ove jedinice o kojima se ovde govori spadaju u Resor javne bezbednosti, resor o kom vi možete nešto da govorite sa autoritetom?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja mislim da spadaju, ali mislim da je upotrebljen pogrešan naziv – specijalne jedinice MUP-a, jer ne verujem da je tamo bila bilo koja specijalna jedinica. Pretpostavljam da je reč o lokalnoj jedinici koja je imala nadležnost u tom sektoru.

SUDIJA BONOMI: Ali vi shvatate da tokom celog vašeg svedočenja, kada je reč o ovim dokumentima koji dolaze iz ministarstva, vi nastojite da pojačate njihovu važnost, govoreći nam koliko su ti dokumen-

ti verodostojni. Ovo je prva prilika da vi dovodite u pitanje verodostojnost dokumenta. Da li sam dobro rezimirao vaš iskaz u vezi s tim?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ne, mislim da niste. Ja i dalje smatram da su ovo zvanična dokumenta Ministarstva unutrašnjih poslova, dakle stojim iza njih kao iza zvaničnih dokumenata Ministarstva unutrašnjih poslova. Ovde sam samo pokušao da pojasnim, jer ovo je dokument Ministarstva pravde. Moguće je da onaj ko ga je sačinjavao, nije na pravi način formulisao samo naziv za jedinicu, a inače ne sporim da je ovo dokument Ministarstva pravde koji se nalazi u dokumentaciji Ministarstva unutrašnjih poslova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: I ja sam postavio pitanje kada je, kada smo gledali ove dokazne predmete profesoru Rakiću gde je ... Nedostaje bar još jedan list. Međutim, kao što vidite, ovde piše "Predmet A/III". To je dokument Ministarstva pravde kojim raspolaže Ministarstvo unutrašnjih poslova, a moji saradnici su to dobili od Ministarstva unutrašnjih poslova. Ja nisam imao vremena da tražim, niti moji saradnici, originalni dokument iz Ministarstva pravde, ali verujem da ga u Ministarstvu pravde možemo naći i da se može naći ta nedostajuća stranica. Ovaj ceo set je dobijen od Ministarstva unutrašnjih poslova i ima ovaj, ovu oznaku A/III.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću.

SUDIJA BONOMI: Bilo bi mi drago ako bih ja mogao da završim ono šta sam pokušavao da uradim. Ovaj "Predmet A/III", to je referenca koja se odnosi na Ministarstvo pravde.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Nisam razumeo, referenca A/III?

SUDIJA BONOMI: Ako pogledate naslovnu stranu dokumenta,

videćete da u gornjem desnom uglu stoji "Predmet A/III".

SVEDOK STEVANOVIĆ: E da, ta referenca je očigledno referenca Ministarstva unutrašnjih poslova, ali je stavljena ... Ponoviću ...

SUDIJA BONOMI: Da, meni se i činilo da ste vi ranije rekli da su to oznake Ministarstva unutrašnjih poslova. Da li je onda ovo dokument Ministarstva unutrašnjih poslova ili dokument Ministarstva pravde.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ovo je očigledno dokument Ministarstva pravde uvršten u predmet Ministarstva unutrašnjih poslova i ova referenca je naknadno stavljena na naslovnu stranu, a vidi se i na ostale.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možemo da pogledamo još jedan dokument, ali mislim da ako pogledamo naslovnu stranu ovde, vidimo da tu piše ... Pročitajte ovo. To je upućeno ministru. Kopija je išla Milutinoviću, Marjanoviću, Markoviću, Stojilkoviću. Ovo je jedan dosta ozbiljan dokument, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa to je očigledno ozbiljan dokument i, kao što naslov kaže, pretpostavlja informaciju o napadu NATO avijacije na Kazneno-popravni zavod u Istoku. Naravno, ona je nešto detaljnija i obuhvata ostale elemente.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A poslednja stranica ne samo da ima drugačiju veličinu slova, nego na vrhu strane ne vidimo više paginaciju. Zar vam se ne čini da je ova stranica ponovo otkucana?

SUDIJA KVON: Ovde stoji i drugi broj priloga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Uz vašu dozvolu, još jedan dokument za ovog svedoka.

SUDIJA ROBINSON: Da, još jedan pre nego što završimo.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Dakle ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Dakle očigledno da ova poslednja strana nije sastavni deo ovog prethodnog dokumenta, već predstavlja poseban predmet. A to bi se moglo videti iz ovog priloga 010. Dakle predmet je isti, a očigledno je reč o zasebnom prilogu. Ovde su tako postavljene strane da se čini da je to jedan dokument.

SUDIJA BONOMI: Pa to je možda upravo ono šta to čini sumnjivim, pogotovo imajući u vidu da se drugde ne spominju žrtve bombardovanja. To je upravo i ono o čemu se i govori u ovom ispitivanju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte sada, molim vas, sledeći dokument i da pri tom imate na umu moju tvrdnju da se radi o planiranom masakru od strane specijanih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova. Ovaj dokument dolazi od Aleksandra Rakočevića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvoite gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Bonomi (Bonomy) je maločas, verovatno je propustio da vidi. Kaže da se u ovom dokumentu Ministarstva pravde ne govori o žrtvama bombardovanja, koliko sam shvatio. A ja mu skrećem pažnju da na drugoj strani srpskog teksta vrlo jasno piše: "Takođe je u ovom napadu poginulo više osuđenika" i u zagradi piše: "Do sada je iz ruševina izvađeno 97 poginulih osuđenika, a 196 teže i lakše ranjeno". To piše u ovom dokumentu Ministarstva pravde, na drugoj strani, u istom pasusu u kome se kaže da je poginuo zamenik upravnika i tako dalje, Ali gospodin Najs ovo nikad nije citirao.

TUŽILAC NAJS: To je su engleskom strane 3 i 5.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, sada moramo da prestanemo sa radom. Ja znam da je to usred vašeg pitanja, ali moramo da prestanemo, inače ćemo oduzeti vreme sledećem suđenju u ovoj sudnici i opet ćemo da dobijemo po prstima, kao što se već dešavalo. Nastavljamo sa radom sutra ujutro.

Fond za humanitarno pravo